

NESTNIK

Letnik XVIII.

Celovec, petek, 5. julij 1963

Štev. 27 (1102)

Josip Broz Tito

spet predsednik SFR Jugoslavije

Na podlagi nedavnih volitev in v smislu novih republiških ustav ter nove zvezne ustave so se po vsej Jugoslaviji konstituirala posamezna predstavniška telesa od občinskih in okrajnih mimo republiških skupščin do zvezne skupščine. Izvoljeni so bili najvišji predstavniki in imenovani posamezni funkcionarji. Za predsednika nove zvezne skupščine je bil na prvi seji izvoljen Edvard Kardelj, za predsednika zveznega izvršnega sveta Petar Stambolič, za predsednika republike pa ponovno maršal Josip Broz Tito, medtem ko je bil na podlagi nove ustave izvoljen za podpredsednika republike Aleksandar Ranković.

Po izvolitvi je imel predsednik SFR Jugoslavije maršal Tito daljši govor, v katerem je najprej obširno govoril o vprašanju notranje politike in med drugim poudaril, da je Jugoslaviji v povojnih letih uspelo odpraviti strašne posledice vojne. »V nekdanji zaostali državi, katere nacionalna bogastva so izkoriščali tuji kapitalisti, medtem ko je živelo ljudstvo v bedi, smo ustvarili močno industrijo in ustvarjamo čedalje modernejše kmetijstvo. Ustvarili smo močno socialistično državo, ki trdno stoji na temeljih samoupravljanja delovnih ljudi, na temeljih enotnosti ljudstva, cementiranih s pravilno rešitvijo nacionalnega vprašanja, ki je zagotovila, da sleherni narod sam upravlja v okviru svoje republike. Trdne enotne osnove, na katerih je zgrajena naša socialistična skupnost, so danes zagotovile svobodo, varnost in mirnega razvoja socializma — edine zanesljive poti vseh naših narodov v skupno veliko in srečnejšo prihodnost.«

V prvem delu svojega govora je predsednik Tito tudi naglasil, da je v družbenem življenju Jugoslavije z novo ustavo in s prihodom mnogih novih predstavnikov ljudstva v skupščino nastalo novo obdobje pri nadaljnjem delu in razvoju dežele, zato se morajo vse zavedati velikih obveznosti, ki so jih prevzeli pred ljudstvom ter jih izpolnjevati v imenu ljudstva in za ljudstvo. Zaupanje, ki jim je bilo izrečeno, pa bo opravičeno samo tako, če bodo delali strogo v duhu ustave, v interesu ljudstva, če bodo varovali interese in pravice, ki jih ljudstvu in posamezniku zagotavlja nova ustava.

Ko je prešel na vprašanja mednarodne politike, je predsednik Tito najprej opozoril na ugled, ki ga Jugoslavija uživa v svetu. »V Združenih narodih in drugih mednarodnih forumih ter sploh na svetu je Jugoslavija znana kot dežela, ki se iskreno in dosledno zavzema za izboljšanje mednarodnih odnosov, za mirno ureditev spornih problemov, za udržitve načela enakopravnosti in nevmešavanja v notranje zadeve drugih in za napredni razvoj. Razen tega, da se nam je v minulih letih, zlasti pa zadnje čase, v vztrajnem zavzemanju posrečilo znatno izboljšati in navezati prijateljske stike z večino sosednjih držav, imamo zdaj skoraj z vsemi neodvisnimi deželami na vseh kontinentih močno razvite gospodarske, kulturne in politične odnose, sloneče na načelih enakopravnosti, nevmešavanja in obojestranske koristi.«

Nato je predsednik Tito poudaril trdno prepričanje, da daje politika miroljubne ko-

Vladna koalicija je preživela krizo

Ko pišemo te vrstice, poteka v parlamentu na Dunaju z veliko napetostjo pričakovana seja, na kateri bodo — značilno, da šele kot zadnjo točko dnevnega reda — poleg številnih tekočih vprašanj ponovno spregovorili o tistem problemu, ki je dal povod za trenutno krizo v vladni koaliciji med ÖVP in SPÖ: namreč o Otlu Habsburgu. Vendar pa so že posvetovanja vodstev vseh treh v parlamentu zastopanih strank zadnjo sredo pokazala, da na seji parlamenta ne bo prišlo do »eksplozije« ali kakšne druge »senzacije«. ÖVP se je sprijaznila z dejstvom, da jo bosta SPÖ in FPÖ spet preglasovali, ne vidi pa v tem vzroka za »konsekvence«, ki jih je pred nedavnim še zelo odločno napovedovala. Tako je vladna koalicija še enkrat preživela krizo, čeprav v sodelovanju med obema vladnima strankama ni več mogoče govoriti o tistem duhu, ki je — vsaj na zunaj — prevladoval v vseh povojnih letih.

Uresničilo se je torej tisto, kar smo zapisali že v zadnji številki našega lista, namreč da »se juha ne je tako vroča, kot se kuha«. Toliko bolj zanimiv pa je razvoj, ki je v zadnjih dneh zajel ÖVP. Ravno v trenutku, ko je predsednik stranke kancler Gorbach v Rimu zastopal Avstrijo pri slovesnem kronanju novega papeža Pavla VI., je bil na zasedanju deželnega vodstva tirolske ÖVP v Innsbrucku izstreljen proti njemu precej oster strel: na letošnjem kongresu ÖVP, ki bo jeseni v Celovcu, bo treba izvesti temeljite spremembe v vodstvu stranke.

Kennedy in Hruščov v Berlinu:

Dva obiska prestižnega pomena

V mednarodni politiki oziroma v odnosih med Vzhodom in Zahodom nemško vprašanje trenutno sicer ni na dnevnem redu, vendar smo bili v zadnjih dneh pričevoma dogodkoma, ki sta spet jasno pokazala, da zavzema nemško vprašanje zelo važno mesto v prizadevanjih za likvidacijo nezdravih sadov, ki jih je v Evropi zapustila druga svetovna vojna. Komaj je ameriški predsednik Kennedy po svojem demonstrativnem obisku v Zahodni Nemčiji zapustil zahodni Berlin, je v vzhodni Berlin prispel predsednik sovjetske vlade Hruščov, ki se je

eksistence in aktivnega mednarodnega sodelovanja možnost za ureditev raznih problemov v mednarodnih odnosih, kajti »koeksistence med deželami z različnimi družbenimi sistemi ne smatramo za abstraktno načelo ali za vegetiranje v hladni vojni, temveč za realno pripravljenost pri iskanju konstruktivnih rešitev v svetovnih sporih.« Posebej je govoril o vprašanju razorožitve in naglasil nujnost, da se napravi konec brezperspektivni in skrajno nevarni oboroževalni tekmi. Za vzpostavitev ozračja zaupanja in izboljšanja mednarodnih odnosov pa je možno in potrebno storiti še več drugih ukrepov, ki bi pripomogli k zmanjšanju napetosti in odstranitvi vojne, je dejal predsednik Tito in v tej zvezi navedel zlasti vzpostavitev brezatomskih con in prepoved prenašanja atomskega orožja na nova področja.

Končno je govoril še o mednarodnih gospodarskih problemih, o odpravljanju žarišč vojne nevarnosti ter o prizadevanjih za uveljavljanje miroljubne politike, ki pomeni »velik napredek v življenju svetovne skupnosti«.

skupaj z drugimi vzhodnoevropskimi državami udeležil povelj ob 70-letnici rojstva vzhodnonemškega predsednika Ulbrichta.

Oba obiska sta »uradno« imela precej nepomemben značaj, v resnici pa jima je pripisati velik prestižni pomen, posebno še v trenutnem položaju, ko se Amerika in Sovjetska zveza pripravljata na srečanje v Moskvi, kjer bosta v družbi z Veliko Britanijo spet enkrat skušali najti pot zbližanja v vprašanju jedrskih poskusov. Takega sestanka se seveda ne ena ne druga stran ne more udeležiti neopripravljen, to se pravi brez moralne hrbtenice, ki jo dajejo obema velesilama njuni zavezniki. V koliko je to eni ali drugi uspelo, bo razumljivo pokazala šele bodočnost, čeprav je že zdaj jasno, da Kennedy v Evropi ni našel tistega odziva, ki ga je morda pričakoval — njegovi stalni pozivi na enotnost Zahoda so dovolj značilni — medtem ko je Hruščovu uspelo doseči mnogo bolj enotno stališče do posameznih mednarodnih problemov.

Nekako »ob robu« teh dogodkov se je včeraj začel v Zahodni Nemčiji uradni obisk francoskega predsednika de Gaulla, katerega politika ga ni napravila le za veliko »neznanko« v zahodni aliansi, marveč je privela v nevarno dilemo tudi bonnsko vlado. Njenega nihanja med Ameriko in Francijo tudi še tako blesteč sprejem Kennedyja ni mogel v celoti prikriti in je le dokaz več, da glasen prijatelj ni vedno tudi zanesljiv zaveznik.

Proti politiki rasne diskriminacije

S pretežno večino glasov je izvršni odbor Mednarodne organizacije za delo (ILO) izglasoval resolucijo, s katero se je izrekel za izključitev Južne Afrike iz te organizacije. Do tega sklepa je prišlo po množičnih protestih proti politiki rasne diskriminacije v Južnoafriški uniji. Poleg tega pa so delegati vseh afriških in azijskih držav ter delegati socialističnih dežel demonstrativno zapustili konferenčno dvorano, kadarkoli je predstavnik Južnoafriške unije dobil besedo.

Ker po sedanjem pravilniku ILO nobena od 108 držav članic ne more biti izključena iz te organizacije, je izvršni odbor sklenil, da bo na prihodnjem zasedanju predložil spremembo pravilnika in tako omogočil dokončno izključitev Južnoafriške unije iz ILO. Resolucija pa hkrati tudi zahteva, naj sprejme generalni sekretar OZN U Tant predstavnike ILO, iz česar sklepajo, da je ta zahteva v zvezi s težnjami večine delegatov, da se Južna Afrika izključi tudi iz OZN.

Obsodba, katere je deležna rasna politika v Južni Africi, povzroča neprijetne občutke v Ameriki, kjer so črnci prav tako še ljudje druge vrste. Brat predsednika Kennedyja in ameriški pravosodni minister Robert Kennedy je v tej zvezi izjavil, da je politika rasnega razlikovanja, kot jo izvajajo ameriška privat-

Miroljubno sožitje

Na nedavnem plenumu CK KP Sovjetske zveze je prvi sekretar Nikita Hruščov izjavil, da sovjetska partija sprejema leninistično načelo miroljubnega sožitja za generalno linijo sovjetske zunanje politike in da to linijo odločno izvaja. Hkrati pa je dejal, da sovjetska partija zavrača zahtevo po koeksistenci na ideološkem področju.

V svojem govoru je Hruščov poudaril, da so prizadevanja Sovjetske zveze za mir že dala pozitivne rezultate in da so tudi ameriški državniki že zelo dobro začeli izgovarjati besede »miroljubna koeksistenci«. Po ocenah Hruščova je ameriški predsednik Kennedy sedaj »napravil pravilne zaključke«, ko je govoril, da mora Amerika ponovno proučiti svoja stališča in odnose do Sovjetske zveze in do socialističnih sil. Zora novih sovjetsko-ameriških odnosov sicer še ni nastopila — je izjavil Hruščov — pač pa je zelo pomembno tisto, kar prihaja od ameriškega predsednika.

Po mnenju Hruščova to odkriva, da imperialisti izgubljajo zaupanje v svoje sile in v upe, da bi nova vojna utegnila spremeniti tok dogajanja ter zaustaviti izgradnjo komunizma v Sovjetski zvezi in izgradnjo socializma v drugih državah. Imperialisti začenjajo razumeti, da bi utrpeli še večji poraz, kot ga je utrpel Hitler, če bi izzvali novo vojno.

Govoreč o gospodarskih vprašanjih, je Hruščov poudaril velike uspehe v Sovjetski zvezi in dejal, da ni več daleč dan, ko bo Sovjetska zveza ne samo dohitela, marveč tudi prehitela Ameriko v proizvodnji vseh industrijskih proizvodov. V tej zvezi je omenil, da so tudi v ameriških poslovnih krogih že ljudje, ki vidijo neuspešnost ekonomske blokade Sovjetske zveze in socialističnih držav in zato vse bolj vztrajno zahtevajo, da se ponovno prouči ameriška politika.

„Manjšinska“ vlada v Italiji je prehodna

Prihodni teden se bo nova italijanska vlada, ki jo je iz samih članov krščansko-demokratske stranke sestavil Leone, predstavila parlamentu. Čeprav gre za »manjšinsko vlado«, je že zdaj gotovo, da bo pri izglasovanju zaupnice dobila potrebno večino, ker so se republikanci, socialdemokrati in socialisti odločili, da se pri glasovanju vzdržijo glasu. Ta odločitev je seveda povezana z določenimi pogoji in se je Leone že v naprej obvezal, da bo takoj po izglasovanju državnega proračuna spet odstopil in tako omogočil sestavo nove vlade »levega centra«. Kajti po izidu zadnjih volitev, na katerih so napredne sile zabeležile lepo zmago, ima na daljšo perspektivo izglede samo vlada, ki bo uživala tudi podporo levice.

SLOVESNO KRONANJE

novega papeža Pavla VI.

V okviru velike slavnosti, ki so se je udeležili tudi uradni predstavniki držav iz vseh delov sveta, je bil papež Pavel VI. zadnjo nedeljo kronan za novega poveljatelja katoliške cerkve. Prvič v zgodovini je bila slavnost in si jo je lahko ogledalo velikansko število ljudi, domačinov in tujcev, ki so bili tega dne v Rimu. Celotni obred pa je prenašala tudi Evrovizija, tako da so poteku slavnosti lahko sledili tudi milijoni ljudi doma pred televizijskimi sprejemniki.

Novi papež Pavel VI. je imel po slovesni maši govor v latinščini, italijanščini in francoščini, v katerem se je poleg verskih vprašanj dotaknil tudi začetega dela svojega prednika Janeza XXIII., vatikanskega ekumenskega koncila in odnosov z drugimi krščanskimi cerkvami. Ko je govoril o odnosu cerkve do sodobnih problemov, je Pavel VI. dejal, da človeštvo danes ne želi samo tehničnega in znanstvenega napredka, ampak tudi napredek v odnosih med ljudmi. »Človeštvo hoče mir in to ne samo mir, ki temelji na negotovem premirju med državami, temveč mir, ki bo privedel do sodelovanja med vsemi ljudmi in narodi v vzdušju medsebojnega zaupanja.« Ob koncu pa je Pavel VI. naslovil svoje pozdrave na narode sveta tudi v angleškem, nemškem, portugalskem, španskem, poljskem in ruskem jeziku.

Iste misli je papež Pavel VI. ponovil tudi na sprejemu, ki ga je priredil za uradna predstavništva. V francoščini je poudaril pomen njihove navzočnosti ter izrazil svoje obžalovanje, da ne more vsem predstavnikom spregovoriti v njihovem jeziku, nato pa poudaril: Papež pozna le en jezik in to je jezik prijateljstva in zaupanja.

Gospodarski problemi v manj razvitih predelih sveta

Delegacije 17 držav v razvoju so na plenarnem zasedanju pripravljalnega odbora konference OZN za trgovino in razvoj predložile skupno izjavo, ki zahteva konkretne ukrepe za sanacijo mednarodnega gospodarskega položaja in za razvoj gospodarstva in trgovine v zaostalih delih sveta.

V izjavi 17 držav je poudarjeno, da države v razvoju menijo, da je uresničenje nalog in ciljev, ki so postavljeni v perspektivnem desetletnem razvoju, načrtanem po OZN, odvisno od sklepov, ki jih bodo sprejeli na konferenci OZN za trgovino in razvoj, ter od tega, kako bodo te sklepe uveljavili. Države v razvoju si že sedaj zelo prizadevajo za svoj gospodarski in socialni napredek s tem, da so popolnoma mobilizirale vse domače sile. To so pripravljene storiti tudi v prihodnosti. Toda cilji bodo doseženi le, če bo ustrezna mednarodna akcija podprla lokalne napore. Zato države v razvoju pričakujejo, da jim bo konferenca OZN za trgovino in razvoj ponudila pomoč, da bi lahko dosegle stopnjo samostojnega razvoja.

Mednarodna trgovina — je nadalje rečeno v izjavi 17 držav — lahko postane bolj močan instrument in bolj uspešno sredstvo v ekonomskem razvoju. Da bi to dosegli, je potrebna nova mednarodna delitev dela z novim razporedom proizvodnje in trgovine. Samo tako se bo okrepila gospodarska neodvisnost držav v razvoju in samo tako bo ustvarjeno zares medsebojno odvisno in enotno svetovno gospodarstvo.

Sedanja načela in razpored svetovne trgovine gredo v glavnem še vedno v korist najbolj razvitim delom sveta. Sedanje tendence v svetovni trgovini onemogočajo napore držav v razvoju, da bi dosegle hiter gospodarski napredek. Zato je treba povečati obseg trgovine držav v razvoju. Da bi to dosegli, je potrebna dinamična mednarodna trgovinska politika. Ta politika bi morala temeljiti na potrebi, da se manj razvitim področjem nudi posebna pomoč in zaščita.

Osnovni trgovinski problemi držav v razvoju so dobro znani. Danes ni vprašanje to, da ne poznamo problemov, marveč to, da manjka pripravljenosti za akcijo. Predstavniki držav v razvoju priporočajo vsem članicam OZN, da resno prouče vse predloge in vsa praktična sredstva za uresničenje teh predlogov. Tako bi bilo omogočeno, da pride na konferenci do osnovnega soglasja v novi politiki glede mednarodne trgovine in glede razvoja. Ta politika bi morala omogočiti naslednje ukrepe:

- uresničenje pogojev za razširitev trgovine med državami približno enake ravni razvoja z državami različne ravni razvoja in z državami različnega družbenega in gospodarskega sistema;

- progresivno zmanjšanje in kar se da pospešeno ukinitve vseh ovir in omejitev, ki zavirajo izvoz iz držav v razvoju, ne da bi morale te države napraviti recipročne koncesije;

- povečanje izvoza primarnih proizvodov, tako surovin kot polizdelkov, iz držav v razvoju v industrijsko razvite države in ustalitev cen na pravični in zadovoljivi ravni;

- razširitev tržišča za izvoz industrijskih proizvodov in polizdelkov iz držav v razvoju;

- zagotovitev ustreznih finančnih sredstev ob zadovoljivih pogojih, da bi lahko države v razvoju povečale vvoz kapitalnih dobrin in industrijskih surovin, ki so jim nujno potrebne za gospodarski razvoj; zagotoviti bi bilo treba boljšo koordinacijo trgovinske politike in politike pomoči;

- zboljšanje neblagovne izmenjave dežel v razvoju, posebno zmanjšanje tarif za pomorski transport in za zavarovanje blaga ter zmanjšanje bremen, ki jih pomeni odplačevanje dolgov;

- zboljšanje institucionalnih aranžmajev; če je potrebno, tudi ustanovitev novega mehanizma za uresničevanje sklepov konference;

- države v razvoju še naprej zahtevajo bolj stabilne in bolj zdrave mednarodne gospodarske odnose, v katerih bodo v čedalje večji meri iz lastnega bogastva črpale sredstva za samostojen razvoj.

Države v razvoju so prepričane, da bo konferenca OZN o trgovini in razvoju lahko prispevala ne samo k pospešitvi gospodarskega razvoja držav v razvoju, marveč da bo tudi važen instrument za okrepitev stabilnosti in varnosti v svetu.

Turizem ne opravičuje brezmejne podražitve!

Na povabilo in pod predsedstvom deželnega glavarja Wedeniga je bil zadnji ponedeljek v prostorih deželne vlade do neke mere že tradicionalni razgovor o vprašanjih podražitve — tokrat omejen na cene mesa — torej o tistih vprašanjih, ki postanejo vsako leto zelo aktualna, čim se začne turistična sezona. Pri razgovoru so poleg deželnega glavarja sodelovali še deželni svetnik Rader in predstavniki treh zbornic ter zveze sindikatov.

Kot osnova je razgovoru služilo poročilo, ki sta ga o razvoju na sektorju cen mesa pripravili Zbornica delavcev in nameščenec ter Avstrijska sindikalna zveza. Iz tega poročila je razvidno, da so se v zadnjem času gotove vrste mesa občutno podražile in da je ta podražitev v nekaterih primerih dosegla celo 23 do 30 odstotkov. S strani trgovinske zbornice so sicer skušali resnost tega razvoja omalovaževati s trditvijo, da znaša podražitev povprečno le 4 odstotke, kar je sezonsko pogojno, vendar pri ostalih udeležencih niso našli razumevanja in tudi predsednik kmetijske zbornice je moral priznati, da se nakupne cene pri živini nikakor ne razvijajo sorazmerno s prodajnimi cenami pri mesu.

Razgovor je vsekakor pokazal, da so na delu ljudje, ki bi hoteli z izgovorom na tu-

rizem neopravičljivo povečati svoje dobičke. Seveda pa to počelje ne škoduje samo uspešnem razvoju tujkega prometa, marveč občutno prizadene zlasti široke plasti domačih potrošnikov. Zato je predsednik delavske zbornice upravičeno dejal, da se konzumenti s podražitvami ne bodo sprijaznili brez ustreznih protiukrepev.

Po temeljiti presoji argumentov, ki so bili navedeni s posameznih strani, so se udeleženci razgovora pridružili pozivu deželnega glavarja, da je treba izčrpati vse obstoječe možnosti za izboljšanje tržnega položaja. Konkretno je bila postavljena zahteva po večji dobavi klavne živine, pospešeni dobavi mesa iz hladilnih skladišč, predčasni oddaji pitovne živine, ter končno po forsiranju uvoza klavnih prašičev. Trgovinska zbornica je s svoje strani pozvala mesarje, naj z največjo skrbnostjo pri nakupu in kalkulaciji prispevajo k odstranitvi napetosti na sektorju cen, v gotovi meri pa je uspeh odvisen tudi od razumevanja na strani konzumentov, ki naj bi se odločili za tiste vrste mesa, ki jih je dovolj na trgu in katerih cene so bolj ugodne.

Besed je bilo torej dovolj govorjenih in šele dejanja bodo pokazala, ali se bo uresničilo pričakovanje pretežne večine prebivalstva, ki ga je deželni glavar Wedenig izrazil v upanju, da mu ne bo treba seči po uradnih ukrepih.

»Iskra« velikan jugoslovanske elektroindustrije

Tako s ceste kakor tudi iz vlaka je na vožnji skozi Kranj mogoče videti široko razprostrti kompleks tovarniških naprav, sredi katerih se na najvišjem posloju blesti naslov »Iskra«. Vendar je to le del celotnega podjetja, kajti »Iskra« kot največje podjetje jugoslovanske elektroindustrije združuje 12 tovarn in 39 obratov, katerih vrednost osnovnih sredstev znaša danes okrog 3 milijarde in proizvodnja okrog 30 milijard dinarjev.

Proizvodnja »Iskre« je mnogostranska in dosega na gotovih področjih mednarodno priznane vrhunske dosežke. Njeni proizvodi niso osvojili le domači trg, marveč prodirajo čedalje bolj tudi na mednarodno tržišče. Poleg tega pa se »Iskra« uspešno vključuje tudi v mednarodno delitev dela in je v tem posebno zanimiv primer mikromotorjev za živalne in druge gospodinske stroje: razgovore z inozemskim interesom so začeli pri 100 tisoč kosih, ko pa je inozemsko podjetje preizkusilo dobavljene mikromotorje, je prišlo s predlogom za 500.000 kosov in ne izključuje možnosti naročila za letnih 1,5 milijona kosov. Za področje telefonije in brezžičnih zvez ima »Iskra« pogodbo z mednarodnim koncernom za telegrafijo in telefonijo ITT, v Indiji pa bo postavila tri tovarne, pri katerih je prevzela celotno delo od načrtov in gradnje ter nabave opreme do izučitve delavcev. Ena izmed njenih tovarn pa bo že letos izvozila prvih 7000 igralnih avtomatov v Nemčijo.

Ob tem razmahu in predvsem z vključevanjem v mednarodno delitev dela pa je »Iskra« pred velikimi problemi, saj s sedanjimi napravami ne more v zadovoljivi meri razviti moderno proizvodnjo in izkoristiti znatne možnosti za izvoz. Osnovni problem je v tem, da mora s specializacijo po posameznih tovarnah doseči velikoserijsko proizvodnjo, visoko kvaliteto in nizke proizvodne stroške, hkrati pa se mora uveljaviti na svetovnem trgu kot proizvajalec sestavnih delov, polsestavkov in izdelkov. Pri tem ne igra važno vlogo le potreba po modernizaciji strojnega parka, marveč zahteva hitri razvoj moderne tehnologije tudi visokokvalificiran kader. Zato je »Iskra« poleg svojih dosedanjih 250 študentov razpisala še 330 novih štipendij.

Avstrijci popijemo in zapijemo ogromno

Zavod za gospodarsko raziskovanje ugotavlja, da je potrošnja alkoholnih pijač v Avstriji v zadnjih dvajsetih letih narasla za 88 odstotkov. Pri potrošnji alkoholnih pijač prekašajo Avstrijci samo še Francozi, Italijani in Švicarji.

Preteklo leto smo namreč Avstrijci popili 5,8 milijona hektolitrov piva, 1,5 milijona hektolitrov vina, 412.000 hektolitrov spirituoznih pijač in 11.000 hektolitrov peničnih vin. Količino alkohola v teh skupno 7,8 milijona hektolitrov alkoholnih pijač cenijo na 547.000 hektolitrov — čistega strupa.

Odrasli Avstrijci nad 18 let starosti so po-

pili lani povprečno 113 litrov piva. V primeri s potrošnjo piva v Italiji, kjer pride na odraslega prebivalca povprečno 8 litrov piva, je to pri nas visoka količina. V pivopitju nas prekašajo edino Nemci s povprečno 128 litrov na odraslo osebo. Vina so popili lani Avstrijci povprečno 30 litrov na odraslo osebo, 8 litrov spirituoz in 0,21 litra peničnih vin.

Skupno so potrošniki izdali v prejšnjem letu 8,1 milijarde šilingov za alkoholne pijače, kar je okoli 7 odstotkov vseh potrošniških izdatkov. V Ameriki na primer porabijo samo tri odstotke vseh potrošniških izdatkov za alkoholne pijače.

Vloga ruske žene

Veliko bolj kot kjer koli drugod po svetu so ruske žene aktivno udeležene v državnem, družbenem, kulturnem in gospodarskem življenju. Po zadnjem ljudskem štetju znaša delež ruskih žena 48 odstotkov vseh v družbenem proizvodnem delu zaposlenih. Pri transportu in obveščevalni službi jih je zaposlenih 39 odstotkov, v trgovini in prehrani 61 odstotkov, v ljudski prosveti, zdravstvu in na področju znanosti pa celo nad 70 odstotkov.

Mnogo žena je na vodilnih mestih obratov in uradov ter delajo kot inženirke in tehnične strokovnjakinje. Leta 1959 so naštele 535.000 žena, ki so zavzemale različne vodilne položaje. Iz leta v leto raste število žena s srednje- in visokošolsko strokovno izobrazbo. Pred revolucijo je bilo v Sovjetski zvezi 2300 zdravnic, koncem leta 1962 pa je to število preseglo 332.000 žena v zdravstvenem poklicu, ne upoštevajoč zobozdravnic, kar pomeni 74 % vseh sovjetskih zdravnikov. V primeri s tem je zanimiva ugotovitev zadnje tovrstne ameriške statistike, ki pove, da zna-

ša v Ameriki delež zdravnic zamo 7 odstotkov.

Ogromno žena je v Sovjetski zvezi v učiteljskih in vzgojnih poklicih. V osnovnih in srednjih šolah je znašal delež žena v šolskem letu 1961-62 73 odstotkov vsega učiteljskega kadra.

Prav tako zavzemajo ruske žene častno mesto na področju znanosti. Leta 1961 je bilo v Sovjetski zvezi 150.000 žena, ki so delovale na področju znanosti. Skoraj 800 žena je rednih ali dopisnih članic akademije za znanost. K temu pride še, da je v Sovjetski zvezi 689 pisateljic, 4000 novinark, 2400 ženskih arhitektov, 212 komponistkin in glasbenih znanstvenic.

Sovjetska zveza stavi velika sredstva na razpolago za podpore materam z otroci, kakor tudi za osamljene matere in za njih zdravniško pomoč.

Poseben podvig pa je napravila sovjetska žena pred nekaj tedni, ko je sovjetska kozmonavtika Valerija Terješkova kot prva ženska na svetu poletela v vesolje.

POŠIROKEM SVETU

DUNAJ. — Po sporočilu socialnega ministrstva je značilo stanje brezposelnih v Avstriji koncem junija le 37.167 oseb, med temi 11.668 moških in 25.499 žensk. Nasproti koncu maja se je število brezposelnih znižalo za 5403 osebe ali 12,7 odstotka. Najbolj je padlo stanje brezposelnih na Tirolskem, nato pa sledila Štajerska in Koroška. Poletna turistična sezona je vplivala na znatno znižanje števila brezposelnih na gostinskem sektorju in sicer za 2116 oseb, kar pomeni skoraj 40 odstotkov vsega padca.

INNSBRUCK. — Minulo nedeljo je umrl tirolski deželni glavar dr. Hans Tschigfrey, ki ga je zadela kap. Malo prej je še govoril na neki okrajni konferenci OVP v Innsbrucku. Kmalu po vrnitvi domov je začutil močne srčne bolečine, ki jim je podlegel v kratkih minutah.

DUNAJ. — Na Dunaju je v ponedeljek prispela vrsta orientalskih princev. Avstrijsko glavno mesto so obiskali princ Hissah Soleman Abu Nayyan kakor tudi žena Iejka Ibn Salema s tremi otroki. Neki princ iz rodu kralja Sauda, Thaniz Ibn Saud, je z letalom odletel z Dunaja v Beirut. S istim letalom je odletel afganistanski premier dr. Mohamed Jusuf v Kabul.

CELOVEC. — Kakor je vedel član koroške deželne vlade pred kratkim povedati, se resno bavi jo mislijo, da bi v neposredni bližini kazenske elektrarne zgradili prvo avstrijsko napravo za atomsko energijo. V zvezi z elektrarno v Kazazah je nastalo novo jezero v obsegu 12 kvadratnih kilometrov. Na tem jezeru namerava neka ladjedelnica iz neke druge zvezne dežele postaviti svoj obrat.

TEL AVIV. — V Tel Avivu je množica več sto oseb protestirala proti aprotični razsodbi v procesu proti Francu Murerju.

DUNAJ. — Na Dunaju je umrla gospa Luise Renner, vdova po bivšem avstrijskem zveznem prezidentu Karlu Rennerju. V starosti 91 let je preminula v njenem domovanju v gradu Schönbrunn.

DUNAJ. — Socialdemokratski viceprezident nemškega Bundestaga profesor dr. Carlo Schmid se je mudil na Dunaju ter v ponedeljek na povabilo dunajske ljudske prosvete predaval v avditoriju univerze o problemih »Nemčija—Francija«.

NEW YORK. — Generalni sekretar OZN U Tant je trenutno na obisku v Evropi in bo obiskal Madžarsko, Bolgarijo, Švico, Italijo in Vatikan. Vrnil se bo 13. julija.

OSLO. — Po grožnji delodajalcev, da razglase izprijeto v transportnih podjetjih in podjetjih za obalno ploščo, se je politična kriza na Norveškem še zaostrila. Socialistična vlada je že dalj časa pod pritiskom opozicije, ki zahteva odstop sedanjega vlada.

ATENE. — Pravniki iz sto držav se so sestali v Atenah, da bi se pogovorili o tem, kako lahko pravo pomaga pri krepitvi in ohranitvi miru na svetu. To je prvi kongres te vrste na svetu in je zbral številne znane pravnike.

BERLIN. — Policija v vzhodnem Berlinu javlja, da se je zaradi silne eksplozije porušil podgum meter zidu, ki so ga vzhodnonemške oblasti zgradile vzdolž črte, ki loči vzhodni sektor od zahodnega sektorja bivše nemške prestolnice. Policija dodaja, da je v teku preiskava, da pa do sedaj še niso prišli nobene osebe. Do eksplozije je prišlo v času, ko si je Hruščov ogledoval vzhodni Berlin.

KAIRO. — Uradno so javili, da je ZAR prekinila diplomatske odnose s Portugalsko zaradi »portugalske kolonialistične politike«. Izjava zunanjega ministra dodaja, da portugalska vlada ni uveljavila resolucij OZN o likvidaciji kolonializma in o ukinitvi terorizma proti afriškim narodom, ki so pod jarmom portugalskega kolonializma. Ta ukrep so sprejeli v skladu s resolucijami, ki so jih odobrili na konferenci afriških držav v Adis Abebi.

NEW YORK. — »Journal American« piše, da bo verjetno v kratkem izbruhnil v Angliji nov primer vohunstva, ki utesne povzročiti padec vlade. Po zatirjanju lista je v to zadevo zapletena baže vedna osebnost, ki je imela dostop k tajnostim ZDA.

MOSKVA. — Svetovni kongres žena se je zaključil z odobritvijo resolucije. Proti resoluciji sta glasovali Kitajska in Severna Koreja, vzdržali pa sta se Albanija in Kuba. Na kongresu je prišlo do incidentov zaradi zadržanja kitajske delegacije in onih delegacij, ki jo podpirajo. Kitajska delegatka je izjavila med drugim, da je kongres »v službi imperalističnih veselij«.

PORT SAID. — Skupina 125 jugoslovanskih vojakov je prispela iz Gaze v Port Said in je namenjena v Jemen. Gre za prvi kontingent sil OZN, ki so ga poslali v Jemen, da bi bil v pomoč opazovalcem Združenih narodov, ki so na meji med Jemenom in Saudsko Arabijo.

VARSAVA. — Poljski minister za trgovino Lesz je pozval poljske restavracije, naj zaradi nezadostne proizvodnje mesa vključijo v svoje jedilne liste večje število rastlinskih obrokov.

LONDON. — V Londonu sodijo dr. Stephanu Wardu, ki ga obtožujejo, da si je služil denar s praksiščjo oziroma zvodništvom Christine Keeler in drugih žensk. Prva priča na procesu Christina Keeler je priznala, da je imela z bivšim ministrom Profumom in drugimi osebami intimne odnose. Povedala je tudi, da je obtoženemu Wardu dajala del denarja, ki si ga je zaslužila s prostitucijo.

PARIZ. — V kmetijskih predelih v jugozahodni Franciji kažejo kmetje javno nezadovoljstvo, ker ne morejo prodati mladega krompirja. Iz protesta so v Saint Maloju, Avignonu in drugih krajih raztresali na tone krompirja po cestah. V Saint Maloju je prišlo tudi do spopada med policijo in kmeti, ki so skušali s traktorji priti v središče mesta.

NEW YORK. — Stranka vseafriškega kongresa, ki je v Južni Afriki prepovedana, pa vseeno predstavlja veliko večino črnega prebivalstva, je opozorila OZN, da je zadnji čas, da se zavstavi in likvidira rasistična politika. Stranka zahteva, naj ZDA, Velika Britanija in Francija nehalo prodajati južnoafriški vladi orožje. Če se to ne bo zgodilo, naj nihče ne obseja Afričanov, če se bodo lotili »pozitivnih akcij«.

DUNAJ. — Na Dunaju so podpisali prvi trgovinski sporazum med Avstrijo in Liberiho. Liberijska bo izvažala v Avstrijo kavčuk, kakao, kavo, zlato in diamante, uvažala pa bo iz Avstrije industrijski material.

RIM. — Papež Pavel VI. je v Klementinski dvorani apostolske palače sprejel italijanske in tuje novinarje, akreditirane pri Vatikanu. Na sprejemu so bili tudi stalni jugoslovanski dopisniki v Rimu. Papež je govoril o nalogah in dolžnostih novinarjev. Dejal je, da je prijelat novinarjev in tudi zagotovil, da bo olajšal poročanje iz Vatikana in še posebej z vatikanskega ekumenskega koncila, ki se bo nadaljeval 29. septembra.

Odlomek iz književnosti Lužiških Srbov

„Mojster Krabat“ v slovenskem prevodu Janka Messnerja

V otroški zbirki Cicibanova knjižnica je pri Mladinski knjigi v Ljubljani izšla lepo opremljena in s številnimi lesorezi ilustrirana knjiga za otroke: »Mojster Krabat«, povest o dobrem lužiškosrbskem čarodeju, ki jo je prevedel prof. Janko Messner. Zgodba o mojstru Krabatu je nastala v 18. stoletju in se razširila med ljudstvo z ustnim izročilom. Posamezne pustolovščine »junaka« so prvokrat zapisali in objavili okrog leta 1850, celo zgodbo pa je objavil leta 1890 neki lužiškosrbski časopis. Mojster Krabat je tudi danes še živ v lužiškem narodu, kateremu je to staro narodno blago na novo podaril lužiškosrbski pisatelj in slikar Merčün Nowak-Njehorski, ki je tako orisal kos življenja lužiškosrbskega naroda v preteklih stoletjih.

O Lužiških Srbih smo pogosto slišali kot o narodu, ki izginja, odмира; vendar jih je po optimističnih računih menda še okrog 200.000. In čeprav so ta narod že mnogi in mnogokrat obsodili na smrt in pokopavali, nas vedno znova preseneti njegova neverjetna življenjska sila, ki izpričuje vse kaj drugega kot umiranje. Za seboj ima pestro in mnogokrat zelo mračno zgodovino, njihova dežela je bila skozi stoletja predmet barantanja med Poljaki, Čehi in Nemci, dokler ni dunajski kongres leta 1845 dokončno odločil o njihovi usodi in je bila Lužica priključena Prusiji odnosno Nemčiji.

Bolgarske lesorezbe na razstavi v Celovcu

V treh prostorih Deželnega muzeja v Celovcu je trenutno urejena zanimiva razstava, ki jo je posredovalo bolgarsko predstavništvo. Gre za fotografske posnetke, ki nudijo vpogled v bogato umetnost bolgarske lesorezbe, poleg tega pa s pokrajinskimi motivi prikazujejo lepote in privlačnosti Bolgarije.

Razstava predstavlja v glavnem neznane mojstre treh glavnih bolgarskih rezbarskih šol: Deber v današnji jugoslovanski Makedoniji, Samokov in Trevno. Razdeljena je na profano in sakralno umetnost ter obsega v prvi vrsti rezbarstvo 19. stoletja, torej dobo narodnega preroda po večstoletnem turškem gospostvu. Kakor je pestra zgodovina dežele, tako so mnogostranski tudi vplivi na njeno umetnost in tako se v tej razstavi manifestira raznolika lepota ljudi in krajev, ki je pri nas razmeroma malo znana, zato pa toliko bolj privlačna. Razstava bo odprta do 21. julija.

V »Galeriji 61« pa je bila včeraj odprta razstava oljnatih slik in grafik domačega koroškega umetnika Ernesta Graefa, o kateri bomo poročali v prihodnji številki našega lista.

KULTURNE DROBTINE

● Po pisanju beograjskega lista »Večernje novosti« bo jugoslovanska proslava 400-letnice rojstva Williama Shakespeara v Sarajevu. Sestavili so poseben odbor, ki bo odločil o načinu in obsegu te kulturne manifestacije. Proslava bo verjetno ob koncu prihodnje gledališke sezone in se je bodo udeležila vsa večja jugoslovanska gledališča s listimi deli velikega angleškega dramatika, ki jih bodo pripravila za jubilejno leto. K sodelovanju pa bodo povabili tudi nekatere gledališke ansamble iz Anglije.

● Od 3. do 8. avgusta bo v Leningradu, nato pa od 9. do 12. avgusta v Moskvi sestanek Evropske skupnosti pisateljev, ki se ga bodo udeležili najbolj znani književniki iz vse Evrope. Pravijo, da bo to najpomembnejši sestanek književnih ustvarjalcev našega časa, na katerem bodo razpravljali o sodobnem romanu.

Slovenci v Italiji

ob koncu šolskega leta

V pretekli jeseni je ob začetku novega šolskega leta »Primorski dnevnik« zapisal, da se je z vstopom prvošolcev skupno število gojenčev vseh šol s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem in Goriškem povečalo za približno štirideset in se je tako ustavila grozeča krivulja upadanja vpisa otrok v slovenske šole v Italiji od prvih povojnih let dalje.

Sedaj je šolsko leto minilo, potekali sta dve leti od časa, ko je rimski parlament potrdil zakon o šolah s slovenskim učnim jezikom, pred vrati pa je splošna reforma nižjih srednjih šol. Tako je čas primeren za presojanje prehojene poti in ocenjevanje izgledov za bodočnost.

Lastne šole so eno osnovnih meril svobodnega razvoja mednarodnih skupnosti, a še posebej njihovih manjšin. V krajih, ki jih naseljujejo Slovenci v mejah Italije, slovenske šole niso samo posledica mednarodnih pogodb ter izraz priporjenih demokratičnih pravic manjšine, temveč so njihovo uspešno delovanje in na pretek še bolj kot drugje uspeh vse narodnostne skupnosti.

Preden skušamo strniti v povezavo niz osnovna vprašanja uspešnega delovanja šol s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem in Goriškem, omenimo najprej njih vrste in število. V Trstu je zaključilo šolsko leto 38 petrazrednih osnovnih šol s 1077 učenci ter 13 srednjih in srednjih strokovnih šol (med njimi učiteljske, srednja trgovaška šola ter klasi-

ni in znanstveni licej, ki imata značaj srednje šole) s skupno 1178 dijakov. V Goriški pokrajini je bilo ob zaključku šolskega leta v 18 osnovnih šolah 393 učencev, v nižji srednji ter nižji strokovni šoli, na liceju in učiteljski pa 305 slovenskih dijakov.

Vse šole s slovenskim učnim jezikom v Tržaški pokrajini so mednarodno pravno zaščitene na osnovi Londonske spomenice o soglasju med Italijo in Jugoslavijo, slovenske šole v obeh omenjenih pokrajinah pa temelje tudi na osnovah zakona številka 1012, ki ga je rimski parlament sprejel v juliju leta 1961.

Če po tem pregledu naštejemo samo osnovna vprašanja slovenskega šolstva v Italiji, lahko začnemo kar z omenjenim zakonom, ki pravic do

Toda niti waimarska niti nacistična Nemčija nista hoteli dati Lužičanom najosnovnejših narodnih pravic. Sploh so pod nacizmom doživeli podobno usodo kot koroški Slovenci: prepovedana je bila vsakršna uporaba njihovega jezika, društva razpuščena in njihova imovina zaplenjena, tiskarne razbite, največji rodoljubi pa poslani v taborišča in raztepeni na vse strani. A kljub nasilju se načrt o naglem in popolnem uničenju Lužiških Srbov ni posrečil in po drugi svetovni vojni so na novo zaživeli v Vzhodni Nemčiji, kjer danes na vseh področjih razvijajo plodno dejavnost.

Čeprav so bili dolga deset- in stoletja izpostavljeni hudemu nemškemu pritisku, je bilo kulturno življenje med Lužičanimi Srbi vedno zelo bujno, o čemer pričča zlasti njihova književnost. Kakor Slovenci so tudi Lužičani dobili v svojem jeziku najprej nabožne knjige. Prvi prevod Svetega pisma so dobili v času reformacije, vendar je ta prevod iz leta 1548 ostal v rokopisu in je prva tiskana knjiga izšla leta 1574; bila je to pesmarica in katekizem magistra Mollerja. Žal v poznejših stoletjih Lužičani Srbi niso dosegli enotnosti knjižnega jezika; še vedno so razcepljeni v gornje-lužiški, ki je podoben češčini, in dolnje-lužiški jezik, kateri se bolj približuje poljsko-kašubskemu jeziku.

Nov višek Poletnih iger v Brežah:

Goethejev „Faust“ na Petrovi gori

V edinstveno prikladnem poletnem »gledališču« sredi romantičnih razvalin starega gradu na Petrovi gori v Brežah se je začela 14. sezona tamkajšnjih poletnih iger. Posebnost sobotne premiere ni bila le v tem, da je letošnja sezona uradno odprta sam deželni glavar Wedenig, kateremu je župan mestne občine Zedrosser ob tej priložnosti izročil zlato kolajno, marveč so Poletne igre v Brežah dosegle nov višek tudi v uprizoritvi Goethejevega »Fausta«.

Če govorimo o novem višku, potem to gotovo nekaj pomeni, saj so v Brežah že v zadnjih letih demonstrirali kvaliteto, ki je za skupino amaterskih igralcev vsekakor edinstvena ter upravičeno vzbuja največje zanimanje in priznanje tudi v strokovnih krogih. Z letošnjim »Faustom« pa so napravili spet pomemben korak naprej, kajti mimo dejstva, da je to verjetno sploh prva amaterska uprizoritev obeh delov tragedije v eni predstavi in še to na prostem, je bil napredek dosežen tudi po igralski in tehnični plati.

Na igralskem področju tukaj ne mislimo toliko na Hannesa Sandlerja (kdor se spominja njegove mojstrske kreacije kralja Leara pred dvema leti, bo vedel, da je kos tudi zahtevni vlogi Fausta), temveč nas tokrat naravnost očara zlasti Robert Mösslacher, katerega Mefisto tudi najboljše poklicnem geldalcu ne bi bil v sramoto. Morda je prav on najlepši dokaz, kaj je iz preprostih amaterjev v dobrih desetih letih uspela napraviti trda šola Poletnih iger v Brežah. Vendar je treba v tej zvezi omeniti predvsem še imena Burgi Klaura, Heinz Neunteufel, Karl Benesch, Josef Schuhmeyer in Heinz Köppl, ne da bi s tem kakorkoli zmanjševali uspeh ostalih sodelavcev, ki vsi brez izjeme tudi najmanjšo vlogo oblikujejo s prepričljivo doživetostjo in predano požrtovalnostjo. Glede tehničnega napredka pa je treba v prvi vrsti poudariti, da je vsestranski »motor« Poletnih iger v Brežah arhitekt Sandler kot scenograf v tem okviru našel rešitev, ki v neverjetno kratkem času omogoča spremembo posameznih prizorov, kar je ravno pri »Faustu« še posebno važno.

Vsekakor tudi letošnje igre v Brežah zaslužijo, da bi bile deležne čim številnejšega obiska.

lastnih šol narodnostne manjšine ne razteza tudi na ustrezna območja Videmske pokrajine. V Slovenski Benečiji ter Kanalski dolini otroci slovenskih staršev v šoli in otroških vrtcih ne slišijo domače besede. Znano je, da so poslanci in senatorji naprednih strank ob izglasovanju tega zakona, ki je v kodificiranju pravic slovenske narodnostne manjšine v Italiji in demokratičnem razvoju dežele brez dvoma velik korak naprej, izjavili, da so pripravljeni odpreti kdaj kasneje ponovno razpravo o dopolnilnih določbah glede enakih pravic narodnostne manjšine do lastnega šolstva v vseh treh pokrajinah. To vprašanje je postalo ponovno aktualno v času sprejemanja deželnega statuta in je še danes ena od programskih točk narodno obrambnega dela Slovenske kulturno gospodarske zveze.

S postopnim uvajanjem obvezne enotne nižje srednje šole, katere prvi razredi bodo odprti že to jesen, se odpira drugo vprašanje: kakšne in kje bodo te šole za slovensko manjšino. Njih število na Tržaškem ima mednarodno pravno zagotovilo v Spomenici o soglasju, na Goriškem pa tudi ne predstavlja problema. Poleg pokrajinskih mest bosta imeli enotno nižjo srednjo šolo s slovenskim učnim jezikom še občini Dolina in Nabežina, kar jima pripa-

da po zakonu, ker imata več kot 3000 prebivalcev in ker sta že sedaj tam nižji srednji strokovni šoli. Ostale občine s slovenskim življenjem v Tržaški in Goriški pokrajini imajo vse manj kot 3000 prebivalcev in so tako, vsaj za enkrat, brez zakonskih možnosti za ustanovitev novih enotnih nižjih srednjih šol.

Tretjo vrsto vprašanj predstavlja ta pedagoško strokovna raven manjšinskih šol in stanovski problemi njihovih učiteljskih zborov. Če zahteva šolska reforma od vseh italijanskih pedagogov dodatne napore in študije za prilagoditev dela njenim osnovnim namenom ter so predvideni veliki dodatni proračuni za nove knjige, učila, opremo in strokovno usposabljanje učiteljev, bi vse to moralo veljati za manjšinske šole in njihove učiteljske ter profesorske zbornice še v večji meri. Tukaj je treba omeniti delno zastarelost programov, pamanjkljivo pedagoško in strokovno usposobljenost in celo nezadostne formalne kvalifikacije nekaterih predavateljev, še vedno nerešena stanovska vprašanja glede nastavitve in prejemkov, kakor tudi zastarelost ali sploh pomanjkanje učnih knjig vse od osnovne šole naprej.

Sicer se to stanje počasiboljšuje, posebno glede učnih knjig, kakor so slovenske šole v zadnjem času sploh mnogo bolj enakopravno udeležene

ročali, bodo še letos za 70-letnico pisateljevega rojstva izšli pri založbi dr. Bertl Petrei na Zihpoljah), nam je z uspehim prevodom »Mojstra Krabata« posredoval zanimiv odlomek iz književnosti Lužiških Srbov. Predstavil nam je »dobrega čarodeja«, lužiškosrbskega Martina Krpana, ki svojih čarovniških moči ne uporablja za to, da bi zavladal nad drugimi ljudmi ali jih spravil v nesrečo, temveč jim pomaga iz bednega življenja in reši ljudstvo iz stiske in tlačanskih muk. Zato na kraju svojega življenja tudi ni kaznovan, ampak priljubljen in čaščen, postane osvoboditelj, junak, ki »nas ne bo zapustil, skrbel bo, da bomo svobodni in srečni narod«.

To narodno povest, v kateri je izraženo veliko hrepenenje teptanega naroda po odrešitvi iz bridke revščine, je na podlagi ljudskega izročila na novo obdelal že imenovani pisatelj in slikar Merčün Nowak-Njehorski, ki jo je umetniško opremil tudi z lepimi lesorezi. Slovenski prevod knjige, ki jo v knjigarni »Naša knjiga« dobite za 36 šilingov, je prekrasno darilo za naše otroke.

Izšla je nova številka

„Razprave in gradivo“

Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani

Po daljšem premoru je zdaj izšla nova številka (3-1963) »Razprav in gradivo« Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani. Na 160 straneh prinaša zanimive prispevke o narodnostnih odnosih manjšinskih problemih v Jugoslaviji, Avstriji in Italiji.

Janko Pleterški je objavil poglavje iz svoje disertacije »Gospodarski faktorji narodnega in političnega usmerjanja kmečkega prebivalstva na Slovenskem Koroškem v letih 1848—1914«; svoji razpravi je avtor dodal 16 tabel in kratek povzetek v angleščini ter napoveduje, da bo celotno delo objavljeno leta 1964. V nemškem jeziku spisano »Kritične pripombe k avstrijskemu delu o koroških krajevnih imenih« so odgovor Francela Bezljaja na Kranzmayerjevo publikacijo »Ortsnamenbuch von Kärnten«, o kateri je v krajši obliki poročal že v Slavistični reviji. Dr. Ivo Jovanovič v članku »Trst po prvi svetovni vojni v italijanski publikaciji« govori o nekaterih razpravah, ki so bile objavljene v raznih italijanskih publikacijah.

Med gradivom so najprej objavljeni »Sklepi Izvri-nega komiteja CK ZKI o problemih narodnih manjšin«, medtem ko Tone Zorn podaja bibliografijo člankov o koroškem vprašanju v periodičnem tisku 1955—1960 in v posebnem članku, v katerem govori o predlogih in intervencijah slovenskih manjšinskih organizacij na Koroškem pri avstrijskih oblasteh za izpolnitev člena 7 Državne pogodbe, v celoti objavlja nemško besedilo Spomenice koroških Slovencev iz leta 1955. Ob koncu pa je kot nadaljevanje razprave o slovenskem šolstvu v Italiji in prejšnje številke »Razprav in gradivo« ponatisnjen (v italijanskem in slovenskem jeziku) zakon za slovensko šolstvo v Italiji iz leta 1961, s katerim je bila uzakonjena ureditev šolstva v Goriški pokrajini in na Tržaškem ozemlju.

V pripravi je

prvi literarni leksikon

Državna založba Slovenije pripravlja izdajo literarnega leksikona, ki bo obsegal okoli 2000 gesel iz svetovne književnosti. Večina velikih literarnih imen bo obdelanih monografsko, kar pomeni, da bo nudil leksikon osnovne biografske in bibliografske podatke, idejno-oblikovno analizo najpomembnejših umetnin ter osnovne podatke o prevodih teh del v slovenski jezik.

Leksikon, ki bo prvi te vrste na Slovenskem, bo obsegal kakih 900 strani, izšel pa bo predvidoma v letu 1965.

pri materialni opremljenosti, dodeljevanju štipendij in druge pomoči oblasti. Pri tem lahko zabeležimo, da se bodo verjetno že jeseni višje srednje šole s slovenskim učnim jezikom iz Trsta vselile v novo sodobno poslopje. Med problemi, ki so ostali nerešeni, pa je treba zlasti navesti vprašanja priznavanja diplom, pridobljenih na tujih univerzah in višjih šolah, kar zadeva predvsem profesorje in predavatelje za slovenski jezik.

Vsekakor je mogoče ugotoviti vsaj delno izboljšanje razmer, v katerih živijo Slovenci v Italiji na področju svojega šolstva. Vendar velja ta ugotovitev le za Tržaško in Goriško pokrajino, medtem ko je Slovenska Benečija še vedno izpostavljena diskriminaciji.

Osnovno in glavno vprašanje slovenskega šolstva v Italiji pa ostane vsekakor zavzetost vse narodnostne skupnosti za njegovo nadaljnjo rast, od delovanja krajevnih odborov za vpis v slovensko šolo in vsakoletnih akcij prosvetnih društev do stalne skrbi za njeno kvaliteto izpopolnjevanje, večjo življenjskost, povezanost z dijaki in starši in aktivno vlogo v kulturnem, prosvetnem in narodnoobrambnem življenju manjšine v demokratičnem sožitju z večinskim narodom.

(Po »Delu«)

Obvestilo staršem

zaradi odhoda otrok na letovanje
v Savudriji

Prva skupina otrok za letovanje v Savudriji odpotuje s Koroške v četrtek, dne 11. julija t. l. Otroci vstopajo v vlak v Celovcu, Beljaku in v Podrožici.

Zbirališča in čas zbiranja so določeni tako-le:

Celovec: ob 10.30 uri v čakalnici II. razreda na prvem peronu glavne železniške postaje;

Beljak: ob 13.00 uri v čakalnici II. razreda glavne železniške postaje;

Podrožica: ob 13.30 uri na peronu železniške postaje.

Na vsakem zbirališču čaka po en spremljevalec oz. spremljevalka. Starše prosimo, da na zbirališčih otroke osebno izročijo spremljevalcem skupine in da jih ob povratku dne 31. julija na istih zbirališčih od spremljevalcev spet prevzamejo.

Starši otrok, ki so bili sprejeti v prvo skupino, prejmejo te dni pismeno obvestilo. Pismeno obvestilo pa dobijo pravočasno tudi starši, katerih otroci so bili sprejeti v drugo skupino, kakor tudi starši, katerih otrok na letovanje ni bilo mogoče sprejeti.

Prva skupina se vrne iz letovanja 31. julija 1963. Isti dan odpotuje na letovanje druga skupina, ki se vrne 20. avgusta 1963.

Zveza slovenskih organizacij
na Koroškem

Avtobusne zveze med Koroško in Slovenijo

Odhodi avtobusov s Koroške

Nedelja:	17.00 Celovec—Ljubelj—Ljubljana
Ponedeljek:	13.45 Celovec—Pliberk—Maribor 17.00 Celovec—Ljubelj—Ljubljana
Torek:	8.00 Celovec—Ljubelj—Bled 8.00 Beljak—Koren—Bled
Sreda:	7.00 Beljak—Koren—Ljubljana—Opatija 8.00 Celovec—Ljubelj—Ljubljana
Četrtek:	17.00 Celovec—Ljubelj—Ljubljana
Petek:	8.00 Celovec—Ljubelj—Bled 8.00 Beljak—Koren—Bled
Sobota:	5.10 Beljak—Celovec (6.00) —Ljubelj—Ljubljana—Portorož—Poreč 6.35 Celovec—Ljubelj—Ljubljana—Opatija 7.00 Celovec—Maribor—Rogaška Slatina 13.45 Celovec—Pliberk—Maribor

Povratki iz Slovenije

Nedelja:	7.30 Ljubljana—Ljubelj—Celovec 15.15 Opatija—Ljubljana (19.30) —Ljubelj—Celovec 15.30 Rogaška Slatina—Maribor (17.00) —Celovec
Ponedeljek:	5.45 Maribor—Pliberk—Celovec 7.30 Ljubljana—Ljubelj—Celovec
Torek:	17.00 Bled—Ljubelj—Celovec 17.00 Bled—Koren—Beljak
Sreda:	16.30 Ljubljana—Ljubelj—Celovec
Četrtek:	7.30 Ljubljana—Ljubelj—Celovec 14.45 Opatija—Ljubljana (18.40) —Koren—Beljak
Petek:	17.00 Bled—Ljubelj—Celovec 17.00 Bled—Koren—Beljak
Sobota:	5.45 Maribor—Pliberk—Celovec 14.50 Poreč—Portorož—Ljubljana (19.50) —Ljubelj—Celovec—Beljak

V Beljaku

je umrl upokojeni profesor Ignac W o s c h t a r v starosti 69 let. Doma je bil iz Trušenj. Kot profesor je služboval v Mariboru, pozneje pa v Beljaku. Od nastanka kmetijske šole v Podravljah je bil član njenega učiteljskega zbora.

Desetletnica Slovenskega planinskega društva na Koroškem

Zadnjo nedeljo, dne 30. junija 1963, se je zbralo okoli 30 članov Slovenskega planinskega društva na Kopanjah pod Jeko. Skromno pisemce je privabilo to lepo številno prijateljev planin v ta čudoviti svet pod Jeko, odkoder ima človek krasen razgled na Baško Jezero in vso pokrajino, ki je navdihnila župnika Treiberja za ono prelepo koroško „N'mav čez izaro, n'mav čez gmajnico“. Kar v bližini je „Arihova peč“, ki nas spominja na junaško, a žrtev polno borbo našega ljudstva za obstoj in človeka vredno življenje.

V tej čudoviti panorami pod Jeko, ki je tudi v žigu Slovenskega planinskega društva in ki je s svojo bujno lepoto ter trpko zgodovino simbol naše zemlje in našega človeka, je spregovoril predsednik Slovenskega planinskega društva tov. Lubo Urbajs o zgodovini planinstva med našim ljudstvom na sploh in Slovenskega planinskega društva na Koroškem še posebej. S svojim izvajanjem nas je popeljal v prejšnje stoletje, ko je leta 1872 Ivan Žvan iz Srednje vasi pri Bohinju ustanovil prvo slovensko planinsko društvo z imenom „Triglavski prijatelji“, ki so postavili pod Triglavom „Triglavski dom“. Omenil je težkoče, ki so jih imeli prvi slovenski planinci zlasti tudi z Nemško-Avstrijskim Alpenvereinom, ki mu tedaj v slovenskih krajih ni bilo toliko za planine marveč v prvi vrsti za germanizacijo zemlje in ljudi. Manj šovinističen je bil „Österreichischer Touristenklub“ z Dunaja, ki je prav tako že zgodaj ustanavljal sekcije po vsej monarhiji, odkupil tudi „Triglavski dom“ in na primer imel svojo sekcijo v Železni Kapli že leta 1877.

Z ustanovitvijo samostojne slovenske planinske organizacije leta 1893 se je tudi med slovenskim ljudstvom na Koroškem začela širiti misel planinstva in so nastale podružnice v Zilji leta 1901, ki je imela svojo postojanko na Zahomski planini, pozneje pa še v Celovcu, Velikovcu in Pliberku. Med prvo svetovno vojno pa je lepo započelo planinstvo med koroškimi Slovenci zamrlo in po prvi svetovni vojni ni prišlo več do nove planinske organizacije.

Šele leta 1947 z ustanovitvijo Slovenske fizikulture zveze se je rodila tudi spet želja

po samostojni planinski organizaciji, ki je bila uresničena z ustanovitvijo Slovenskega planinskega društva pred desetimi leti. V širši javnosti morda njegovo delovanje ni preveč znano, vendar je v desetletju svojega obstoja uspelo vzbuditi med našim ljudstvom spet smisel za lepoto naših planin in za ideale planinstva.

To je pokazal tudi nedeljski izlet, ko so po tem spominskem govoru predsednika vsi navzoči navdušeno sklenili, da hočejo z vneto širiti in gojiti misel planinstva ter pridobivati nove člane zlasti med mladino.

Po tej skromni spominski proslavi se je večina povzpela višje pod Jeko ter si ogledala mesto, kjer hoče Slovensko planinsko društvo ustvariti skromno lastno postojanko. Tu so se jim pridružili še nekateri planinci iz Slovenije, ki so slučajno hoteli obiskati svojega planinskega tovariša predsednika Urbajsa, in so mahnili kar za njim, ko so na domu zvedeli, kje se nahaja.

Slovensko planinsko društvo vabi vse, ki so jim planine in gore pri srcu, da se včlanijo. Mimo ugodnosti, ki jih ima vsak član z izkaznico Slovenskega planinskega društva na vseh postojankah Planinske zveze Slovenije, bodo z nadaljnjim razvojem maloobmejnega prometa brez dvoma polagoma postale brez ovir dostopne tudi spet obmejne gore in vrhovi, ki naj ne bi predstavljali pregraj med sosedmi, marveč naj bi jih povezovali in združevali v skupnem prizadevanju za razumevanje in mir v svetu. Tudi to so namreč ideali pravih planincev, ki vse združuje iskreno tovarštvo in ljubezen do svobode.

Slovo od dobre stare matere

Št. Janž v Rožu. — Prejšnji teden so v znani gostoljubni Tišlarjevi hiši v Št. Janžu položili na mrtvaški oder mater, babico in prababico Katarino Gabriel. 87 let življenja je dosegla pokojna mati, vendar je z njenim odhodom nastala v hiši žalostna vrzel in praznota, ker ljubljeno mamo so imeli radi vsi — od starejših svojcev do najmlajših vnukov. Srčno spoštovana pa je Katarina bila tudi pri vseh v vasi in okolici, zaradi tega so ljudje množično prihajali in se poslavljali od priljubljene sovaščanke.

Dom pri Tišlarju je že od nekdaj znan in prijeten kraj srečavanj v spodnjem Rožu. V tej hiši na primer je bil tudi sedež domače Hranilnice in posojilnice, od vsega začetka pa je pod streho zavedne družine imelo prostore tudi Slovensko prosvetno društvo. V dvorani pri Tišlarju je bilo nešteto slovenskih prosvetno-kulturnih in gospodarskih prireditelj ter drugih zborovanj, na katerih so obravnavali naša pereča vprašanja. Pokojna mati in vsi Tišlarjevi so z vso požrtvovalnostjo in z razumevanjem sodelovali in pomagali k čim boljšim uspehom prireditelj. Mati ni odrekla nobene pomoči organizatorjem za naša skupna prizadevanja in je tudi vsakokrat prisostvovala prireditvam.

V tem duhu sta vzgajala z njenim že pokojnim možem tudi svoje otroke, vzgajala tako, da so vsi zrasli v zavedne prosvetne

delavce. Sad njene plemenite vzgoje se pozna tudi na njenih vnukih, ki so koristni in sodelujoči člani naše narodne družine na Koroškem. Skratka, pokojna mati Katarina je bila vzor prave naše slovenske matere.

Številna udeležba žalnih gostov na pogrebni svečanostih v pelek prejšnji teden je zgovorno pričevalo, kako so v vsej okolici cenili in spoštovali pokojno Tišlarjevo mater. Sklonjenih glav so prisostvovali trenutku, ko so telesne ostanke blage pokojnice polagali v domačo zemljo k večnemu počitku. Mater Katarino Gabriel bomo ohranili v lepem in trajnem spominu, žalostnim sorodnikom pa izrekamo naše globoko sožalje.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“
v Bilčovsu

V a b i l o

na godbeno-pevski koncert

ki ga bo na povabilo SPD „Bilka“ izvajala „Godbeno-pevska skupina Pavle Kernjak“ iz Št. Ilja.

Koncert bo v soboto, dne 13. julija 1963, ob 8. uri zvečer v Miklavževi dvorani v Bilčovsu. Po koncertu bo družabni večer in prosta zabava s plesom. Za ples bo igrala imenovana godbeno-pevska skupina.

Vsi prisrčno vabljeni!

Društveni odbor

Sele

Pred nedavnim je bila seja obratnega sveta sindikata delavcev kmečkega in gozdnega gospodarstva Marescheve gozdne uprave. Dosedanji dolgoletni in nadvse zaslužni predsednik obratnega sveta, župan Šimen Ogris, je iz zdravstvenih razlogov menjal svoje delovno mesto ter se poslovil kot član obratnega sveta. Dejstvo so vsi navzoči vzeli z velikim obžalovanjem na znanje. Šimen Ogris se je v vseh letih svoje dejavnosti v tej funkciji požrtvovalno in ne oziraje se na samega sebe vedno zavzemal za skrb in potrebe svojih delovnih tovarišev. Z njegovim odhodom je nastala velika vrzel, ki je ne bo lahko izpolniti. Besede zahvale mu je spregovoril tajnik Fritz Leadolter.

Za novega predsednika obratnega sveta je bil soglasno izvoljen dosedanji namestnik predsednika Jurij Mak. Novi predsednik je zagotovil, da bo založil vse svoje moči za blaginjo delovnih tovarišev v obratu. Navzoče obratne svetnike je zaprosil za dejansko podporo in jih pozval k sodelovanju. Samo sodelovanje jim more v predstoječi borbi z delodajalcem koristiti. Tudi Jurij Mak je izrekel besede srčne zahvale dosedanjemu predsedniku Šimeni Ogrisu ter dejal, da bo ostal vsem nepozaben zgled borca za pravice delovnih ljudi, hkrati pa je prosil svojega prednika, naj bi mu stal po možnosti ob strani kot dober tovariš in svetovalec.

Po obsežni razpravi o plačilnih zahtevah so zaključili zborovanje.

Telefon v Zgornji Vesci

Poročati hočemo širši javnosti, da smo nedavno dobili telefon tudi v našo vas. Sedaj so do malega vsi kmetje telefonsko povezani med seboj, lahko pa kličemo tudi v širni svet.

Izgradili in popravili smo tudi poti med razdeljenimi polji. Tudi Kovičani so potrebno pot popravili prav dobro. S temi napravami odpravljamo gotove težave, ker hočemo tudi pri nas lepše živeti. S skupnimi močmi, dobro voljo in potrebnim razumevanjem bo mogoče še veliko koristnega doseči. Imamo še veliko načrtov za izboljšanje našega prelepega kraja. Želimo in pričakujemo, da bomo za naša prizadevanja našli razumevanje in upravičeno podporo tudi pri pristojnih oblasteh, za kar jim bomo hvaležni.

Našim naročnikom

Današnji številki smo priložili pošne položnice s prošnjo, da se jih čimprej poslužijo oni naročniki, ki so z naročnino v zastanku, pa tudi zaradi tega, da naročniki lahko nakažejo naročnino v naprej, kar je zaželeno. Oni naročniki, ki imajo naročnino v redu in v naprej plačano, pa naj jo shranijo ali pa skušajo pridobiti novega naročnika in mu z njo omogočijo plačati tudi naročnino.

Velja zvestoba za zvestobo. List prihaja tedensko v vaše hiše kot zaželen gost z mnogimi stvarnim, poučnim in zanimivim branjem — storite tudi vi svojo dolžnost do svojega in našega skupnega glasila s tem, da plačate naročnino, ki je gotovo zmogljiva za vsakega.

Uprava

KOLENDAR

Petek, 5. julij: Ciril in Metod
Sobota, 6. julij: Izaija
Nedelja, 7. julij: Vilibald
Ponedeljek, 8. julij: Elizabeta
Torek, 9. julij: Veronika
Sreda, 10. julij: Amalija
Četrtek, 11. julij: Olga

Beleške z dopusta

Dopust je brez dvoma koristna in lepa zadeva. Kakor je tudi delo lepo za vsakega, ki mu je razumsko in s srcem predan, je vendarle potrebno v letu enkrat izpreči, se sprostiti vsakdanjih dolžnosti in, kakor se tako lepo reče, okrepčati se. Da bi bil dopust res tudi zbiranje novih svežih moči, bi ga bilo treba pametno izkoristiti. V mnogih primerih je tako, da se dopustniki vračajo na svoja delovna mesta nič manj ali pa še bolj izčrpani, kot so bili poprej, ko so delo za gotovo dobo odložili. Vsepolno je dobrohotnih nasvetov, prav gotovo tudi od poklicanih strani, kako naj bi dopustniki svoje proste dni najbolj izkoristili v svoj prid resničnega okrepčila. Žal, da se premnogi po takih koristnih nasvetih ne ravnaajo. Končno pa je za lep dopust zelo potrebna tudi denarna podlaga. Podjetja so danes že tako daleč, da nakažejo dopustnikom vsaj nekaj ustrezne dopustniške doklade.

Po dopustu sprašujejo delovni tovariši navadno: Kje si pa kaj bil? Da, dopust je lep

čas za potovanja. Tisti, ki imajo denar, si privoščijo dolga potovanja v daljnje tuje kraje, uživajo preleste pokrajinske lepote in lahko izpijejo kelih sladkosti do dna pod soncem južnim in pekočim, pod palmami na obalah sinjega morja.

Moj dopust je bil skromen, toda vzlic temu prijeten in lep. V domačem kraju je vedno lepo. Poznaš vsako stezo in vsako drevo, srečavaš obraze znanih in dobrih, često tudi manj dobrih ljudi. Spregovoriš z njimi domačo besedo, o vsakdanjem delu in dnevnih vprašanjih, o vremenu in letini, pa tudi krepko in jedrnat o zadevah, ki tičejo naša skupna prizadevanja za obstoj in blaginjo slovenske narodne manjšine na Koroškem. Gotovo, od ljudi se lahko mnogo učiš, kajti vsi ljudje vse vedo in vse življenje, dejanje in nehanje je odprta knjiga, katere branje je neizčrpno in poučno.

Kratek izlet v Mežiško dolino je bil nad vse zanimiv in prijeten. Tudi Mežiška dolina v neposrednem jugoslovanskem zamejstvu je mi-kavna in zelo hvaležna turistična pokrajina. Zanimivi so kraji po zgodovinskih dognanjih,

po viharji zgodovini, po odkritih, naravnih, brijtnih in nadarjenih ljudeh, razviti železarski in rudarski industriji ter po izredno lepih, hvaležnih in romantičnih izletnih točkah na višini in klance iz ozke doline.

Mežiška dolina je spodnji pokrajini naše dežele zelo blizu. Mali obmejni promet, ki si je osvajal svoj pomen in veljavo le bolj počasi, se je doslej proti čudnim željam nekaterih vedno večerajšnjih, ki so uvedbi malega obmejnega prometa nasprotovali, silno razmahnil. Le malo jih je še, ki bi si obmejne izkaznice ne bili oskrbeli. Samoumevno je tudi z jugoslovanske strani maloobmejni promet v naše kraje zelo živahan. Mnogi ljudje se poznajo že iz prejšnjih let, veliko pa je tudi krvno-sorodstvenih vezi med prebivalstvom tu- in onstran meje. Izkazalo se je, da mali obmejni promet doprinaša k poglobitvi medsebojnega razumevanja in izločitvi škodljive narodnostne mržnje in mnogih drugih predsodkov, ki jih sejejo hvalje ljudje, katerim zblíževanje med sosednjima deželama ne gre v račun. Ne nazadnje pa prinaša mali obmejni promet tudi gospodarske koristi na obeh straneh.

Gost

Neki kmet je šel v sosednjo vas v goste. Pripravili so mu kosilo. Gospodarjevo dekletce je prišlo h gostu in vprašalo:

„Striček, ali veš, kaj imamo v pečli?“

Gost je mislil, da je kolač.

Gospodinja je prinesla najrazličnejše jedi. Gost je jemal od vsakega le po malem. Čakal je na kolač. — Čez čas je deklica spet vprašala:

„Striček, ali veš, kaj imamo v pečli?“

„Ne vem!“ je odgovoril gost in začel jesti še bolj počasi.

„Daj, jej!“ ga je silil gospodar.

Ko so se drugi najedli, so vstali od mize.

„Zakaj neki niso prinesli kolača!“ se je čutil gost.

Tedaj ga je deklica spet vprašala:

„Ali veš, kaj imamo v pečli?“

„Ne. Povej, kaj imate!“ je rekel gost.

„Muuuuuucke!“ je nasmejano odgovorila deklica.

Opica in vrabica

V gozdnati pokrajini sta nekoč prebivala vrabec in vrabica, ki sta si napravila gnezdo na veji košatega drevesa. Veselo in zadovoljno sta živela. Zdajci pa se priženejo mrzli zimski oblaki; dolgo je nepretrgoma deževalo. Tedaj pa je prišla opica, ki je od mrzlega vetra in dežja vsa drgetala, ter sedla pod drevo. Ko jo je vrabica videla v tem žalostnem stanju, ji je dobrohotno rekla:

„Draga! Roke in noge imaš; kakor človek si. Vsa se treseš od mraza; zakaj si ne zgradiš hiše?“

Ko je opica to slišala, jo je pograbila jeza, pa je rekla vrabici:

„Nesramna ženska! Zakaj ne držiš jezika za zobmi? Lahko ti je mene zasramovati, ko sediš v svoji hiši! Kaj ti je mar, kako je meni?“

Komaj je to rekla vrabici, ki je bila ponosna na svoja gnezda, že je splezala na drevo in raztrgala gnezdo na sto kosčkov.

Kako je lepše

Le zakaj bi bil v prepiru!

Le zakaj bi druge žalili!

Če že nočeš, da bi hvalili,

pusti druge vsaj na miru.

Jezikuni, prepirači!

Vsaki družbi so nadloga.

Reci, kaj ni boljša sloga!

Laži nas — nesloga tlači.

Jovan Jovanović - Zmaj

V pastirski koči v Jitku sta slej kot prej vladala glad in revščina. Vendar ju zdaj Krabat ni bil več voljan potrpežljivo prenašati. Ni maral več trpeti lakote za kuharico, niti ne zadovoljno srebati črno čorbo in žuliti suh kruh.

V črnohonskem mlinu se je vendar marsičesa naučil. In česar ga Črni mlinar ni naučil, je poštudiral sam iz čarovniških bukev, ki jih je ukradel svojemu mojstru. Zato je bil zdaj tako močan, da je lahko pomagal sebi in svojim.

Tako je modri Krabat dejal svojemu očetu: »Poslušajte, oče, ni mi všeč, da se drugi bašejo in pitajo, mi pa naj bi še kar naprej stradali. Dosti je tega! Saj sem se vendar marsičesa naučil v črnohonskem mlinu! Veste kaj, oče? Spremem se vam v pitane vola, potem pa me lahko za lepe denarce prodaste kulovskim ali kamjenskim mešetarjem, tem salamenskimi goljufom. No, ne ustrašite se! Ne bom se dal zaklati, pa tudi vol nočem biti večno. Jim bom že spet ušel in se vrnil k vam kot vaš sin Krabat. Eno pa je pri tem potrebno: da z mano vred ne prodaste ovratne verige, kajti z njo ne bi mogel iz volovske kože in se ne bi mogel spremeniti spet v človeka.«

Oče se je prestrašil takih drznih besed in tudi potem, ko se je bil že nekoliko pomiril, ni maral kaj dosti slišati o sinovem načrtu. Saj je bil vendar garaški in pohleven človek, eden izmed tistih podložnikov, ki so služili svojim gospodarjem za predpražnike in jim nikoli ni prišlo na misel, da bi si sami kako

pomagali. Sicer so bili res kulovski in kamjenski prekupčevalci pravi malopridneži, izkoriščevalci in pijavke. Petnajstili so revne kmete in jih odirali, koderkoli so mogli, tako da so jim zrasli ob njihovih goljufijah veliki, okrogli trebuh. Da bi pa človek odvezel

Pastir je kmalu spoznal, da se skriva v volu njegov pastorek. Malo se je še obotavljalo, nato pa je ubogal mukajočega vola. Vzdihi je in vzel ovratno verigo, da bi gnal vola, ki je bil v resnici Krabat, na ži-vinski sejem v Kulov.

Merčin Nowak-Nječhornski:

Dobri čarodej

(Odlomek iz knjige »Mojster Krabat«)

tem goljufom del njihovega nepošteno nagrabljenega premoženja — ne, kaj takega si Krabatov oče niti misliti ni upal...

No, stari jitičanski pastir ni utegnil niti dobro premisliti vseh stvari, ker je Krabat v tem trenutku izginil in je začel mukati pred oknom pitane vol, pravi pravcati rogati buhan, kakršnega pastir še ni videl v svojem življenju.

Nenavadno debeli vol je vzbudil na sejmu veliko pozornost. Prekupčevalci iz Kulova so se kar trli okrog tega pitane velikan in se trgali zanj. Nazadnje je spodnesel vse kupce po vrsti debel Kamjenčan in ga kupil. Nastel je mnogo trdih tolarjev zanj. Krabatov oče je vtaknil denar v mošnjo, vzel verigo volu z vratu in hitel domov.

Tudi kamjenski prekupčevalec se je napolnil domov. Veselil se je, da se mu je spet posrečilo opetnajstiti enega izmed lužiskosrbskih kmečkih tepcev, in je že računal, koliko bo mogel priparantati za pitane vola v Kamjencu. Medtem je prišel v Jitro, kjer ga je vabila gostilna ob cesti.

»Ob tako dobri kupčiji si pa res lahko privoščim kozarček,« je dejal sam sebi in vstopil. V gostilni je srečal nekatere svoje tovariše. Kaj kmalu so začeli piti za stavo. Vola je dal postaviti v hlev in, da se mu ne bi tožilo po domu, ukazal dekli, naj da rogaču v jasli sena.

Krabat pa je bil že sit volovskega življenja in, ko je stopila dekla s šopom sena v hlev, je zamrmral s človeškim glasom: »Nesi svoje neumno seno, kamor hočeš, meni pa prinesi raje sočno svinjsko pečenko s cmoki in kislim zeljem!«

Lahko si mislite, da je padlo dekli v tem hipu seno iz rok in da se je skoraj zgrudila od strahu: govoreči vol, ne, kaj takega pa še ni srečala doslej. Tekla je opotekaje se v gostilniško sobo in oznanila že okajenim vinskim bratcem leclaje in skoraj brez sape, da je vol v hlevu izbirčen in da govori.

Vinski bratci so se ji sprva smejali, nato pa so le šli z njo pogledat v hlev, da bi se prepričali na svoje lastne oči o tem čudežu. Vendar v hlevu ni bilo več vola, samo drobna lastovica je sfrčala nad njihovimi glavami iz hleva na prosto. To pa je bil naš Krabat, ki se je spremenil medtem v lastovico in poletel hitro, hitro proti domu. Tja je prifrčal, še preden se je vrnil oče s sejma v Kulovu.

Neposlušna želva

V nekem ribniku je prebivala želva, Kambugriva po imenu. Imela je dva prijatelja iz gosjega rodu, ki sta jo imela nad vse rada. Eden se je imenoval Sankata, drugi Vikata. Zmerom so se vsi trije shajali na bregu tistega ribnika in si pripovedovali zgodbe o modrecih med bogovi, bramani in kralji; kadar je sonce zahajalo, sta se onadva vračala v svoje gnezdo. Ker pa dolgo časa ni deževalo, se je ribnik posušil. Ta nesreča ju je budo bolela; rekla sta si:

»Ah, prijatelj, iz ribnika je postalo samo blato. Kako bova zdaj živela? Žalost je v najinih srcih.«

Ko je to slišala Kambugriva, je rekla:

»Jaz brez vode ne morem živeti. Vendar pa si izmislimo nekaj, kar bi nam pomagalo! Zato prinesita močno vrvo in lahek drog ter poiščita kak ribnik, v katerem je veliko vode! Splezala bom na ta lahki drog, vidva pa primita z zobmi vsak za en konec ter me tako odnesita k tistemu ribniku!«

Onadva pa sta odgovorila:

»Prijateljica, storila bova tako, toda ti moraš molčati kakor svetnik ki je obljubil molk; če ne, boš padla z droga in se razdrobila.«

Želva je rekla:

»Obljubljam, da bom molčala, dokler me ne poneseta skozi zrak v tisti ribnik.«

Ko se je tako zgodilo, je Kambugriva med svojim letom po zraku zagledala pod seboj mesto, katerega prebivalci so vsi začudeni klicali:

»Ah! Glejte, dva ptiča vozita nekaj kakor na vozu! Glejte!«

Kambugriva pa je začela govoriti, ko je slišala njihovo vpitje. Ravno je hotela reči: »Kakšno vpitje pa je to?« A preden je to na pol izgovorila, je padla z droga in meščani so jo razbili in raztrgali. Zato pravim: Kdor ne posluša dobrohotnih prijateljev, pogine kakor neumna želva ki je padla z droga.

Nazadnje je Daville doživel, da je ena največjih marsejskih trgovskih hiš, »Bratje Fressinet«, ki se je prej ukvarjala s prevzemom blaga iz Levanta po morski poti, odprla svojo poslovalnico v Sarajevu. Bila je pooblaščenca od francoske vlade in navezana na sodelovanje s konzulom. Eden izmed bratov Fressinet, mlad človek, je pred mesecem prišel v Sarajevu, da bi osebnost vodil poslovalnico. Sedaj se je oglasil za dan, dva v Travniku, da obišče generalnega konzula in se pomeni z njim o nadaljnjem delu.

Lepo in kratko travniško poletje je v polnem sijaju..

Nad travniško kotlino migota bleščeč in veder dan, poln sonca in modrine.

Na prostorni senčni terasi v konzulatu je pregnjena miza, okrog nje pa postavljeni beli, iz vrbja spleteni stoli. Senčina diha prijeten hlad, čeprav je čutili vročino in soparo, ki leži nad zgnetenimi hišami spodaj v čaršiji. Zelene strmine ozke globanje izdihavajo suho prigrevico; zdi se, da se pojejo in drhte kot boki na soncu ležečega jelena.

Na terasi so kdaj že odcvetele hijacinte gospe Davillove, bele in pisane, polnocvetne in preproste. Zato pa po robovih gredic cveto rdeče pelargonije in drobceno vijolično planinsko cvetje.

V senci za mizo sedita Daville in mladi Fressinet. Pred seboj imata razgrnjene kopije svojih poročil, številke Montineura s teksti predpisov in določb in pisalni pribor.

Jacques Fressinet je zalit mladenič, z lici kot kri in mleko, s tisto mirno gotovostjo v glasu in vedenju, ki jo imajo otroci iz premožnih hiš. Trgovina mu je očitno v krvi. Nihče iz njihove družine ni nikdar opravljal ne želela, da bi opravljal kakšno drugo delo ali pripadal drugemu stanu. Tudi Jacques se ni z ničimer ločil od svojih. Bil je, kot vsi v družini in že od nekdanj, pošten, vljuden,

trezen, obziren, odločen v obrambi svojih pravic, osredinjen na korist, toda ne slepo in suženjsko.

Fressinet je prešel v obeh smereh pot od Sarajeva do Kostanjice, najel v Sarajevu kar ves han in že začel sklepati kupčije s trgovci, tovarniki in oblastmi. Zdaj je prišel, da z Davillom prerešeta podatke, da mu sporoči svoja opažanja in stavi predloge. Konzul je bil vesel, ker je dobil tega živahnega in vljudnega južnjaka za sodelavca pri poslu, ki se mu je tolikokrat zdel nezmogljiv.

»Znova torej ponavljam,« je dejal Fressinet s prepričljivostjo, s katero trgovci poudarjajo dejstva, ki so jim v korist, »od Sarajeva do Kostanjice je treba računati sedem dni s temile prenočišči za karavane: Kiseljak, Busovača, Karaula, Jajce, Zmijanjanje, Novi Han, Prijedor in nazadnje Kostanjica. Za zimo moramo vzeti dvakrat toliko, to se pravi štirinajst prenočišč. Na tej poti je treba postaviti vsaj še dva karavanska seraja, ako hočemo zavarovati blago pred slabim vremenom in tatvino. Vozne cene so poskočile in vsevidlj rastejo. Dviga jih avstrijska konkurenca in, tako se mi zdi, nekateri sarajevski trgovci, Srbi in Judje, ki delajo po angleških navodilih. Danes moramo računati s temile cenami: od Soluna do Sarajeva 155 piastrov za tovor; od Sarajeva do Kostanjice 55 piastrov. Pred dvema letoma so bile cene ravno za polovico nižje. In treba je napeti vse sile, da se prepreči novo naraščanje, ker to lahko spravi vso pot na prevesico. K temu moramo pristeti samovoljo in pohlep turških funkcionarjev, nagnjenost prebivalstva do tatvine in ropa, nevarnost razširjanja srbske vstaje in hajdučenja po albanskih krajih in še nevarnost kužnih bolezni.«

Daville, ki je povsod videl prste angleških obveščevalcev, bi rad vedel, iz česa Fressinet sklepa, da delajo sarajevski trgovci po angleških napotkih, toda mladenič

Ivo Andrić

64

Travniška kronika

Komaj je bilo po prvih razglasih in časniških člankih jasno, kam Napoleonov načrt meri, so začele vse francoske oblasti in ustanove splošno tekmo, kdo bo z večjo vnamo in boljše ustregel cesarjevi želji. Začelo se je obilno dopisovanje in živahno sodelovanje med Parizom, generalnim guvernerjem in generalnim intendantom v Ljubljani, med poslaništvom v Carigradu, maršalom Marmontom v Dalmaciji in francoskimi konzuli v Levantu. Daville je delal navdušen, se ponovno skliceval na svoja poročila pred tremi leti, ki so pričala, kako je s svojim mnenjem in presojanjem stvari bil že tedaj blizu cesarjevemu nazoru.

Zdaj v letu 1811 so bili ti posli že v polnem razmahu. Daville si je zadnje leto vnelo prizadeval, da je v vseh mestih, skozi katera je šlo francosko blago, našel zaupne ljudi, zagotovil nakup konj in vpeljal vsaj nekaj nadzorstva nad tovari in tovarniki. Šlo je s težavo, počasi in nepopolno kakor vsaka stvar v tej deželi, ali vse je kazalo na izboljšanje, vse delo je bilo lahko in veselo, z Napoleonovim dihom v jadrih.

Okrasne sobne rastline

Fikus (gumijevac): čeprav je njegova domovina vzhodnoindijska džungla, se je pri nas že tako aklimatiziral, da ne mara nobene »tropske« vročine. Zato dobro uspeva v hladnih stanovanjih. Ne sme stati na soncu, vendar pa v svetlem prostoru, po možnosti tako da pada svetloba z vrha nanj. Potem steblo raste navpično, listi pa rasto enakomerno in vodoravno. Če rastlina žalostno poveša liste ali jih celo izgublja, je to verjetno znamenje, da jo preveč zalivamo. Koreninice začno zaradi tega gniti. Bodimo torej previdni pri zalivanju zlasti pozimi. Zelo pa nam bo fikus

hvaležen, če bomo redno z moko kunjjo obrišali liste. Tako listi laže diha. Ko je zemlja v loncu že vsa preprežena s koreninami, moramo fikus presaditi.

Asparagus: je brez dvoma najbolj znana sobna rastlina. Prinesli so jo iz vzhodne Afrike. Poleti zahteva mnogo svežega zraka, pozimi pa počiva in jo smemo le malo zalivati. Poseben okras rastline so njene mladice, ki so tem lepše, čim več prostora ima rastlina. Če začno rasti korenine iz lonca, lahko spomladi, ko rastlino presadimo, zmanjšamo maso korenin za dve tretjini. Pri tem lahko zmanjšamo tudi vejice. Te bodo hitro spet zrastle, če bo rastlina po tej operaciji imela dovolj svetlobe, zračne vlage in gnojila.

Sansevierija: ima navade, kakršne je prinesla iz svoje domovine Etiopije. Tudi pri nas se vede kot skromen prebivalec stepe. Naše kurjene sobe, slab zrak in cigaretni dim ji ne škodujejo. Poleg tega ni prav nič žejna, ampak hvaležna, če dobi čim manj vode. Ko rastlina zraste in pogledajo korenine na svetlo, je čas, da jo presadimo. Cvetlični lonček naj bo nizek in širok, da bodo laže rasli novi listi. Presaditi pa jo moramo med februarjem in oktobrom; pozimi mora imeti mir.

Klorofilum: potrebuje mnogo vode in zračne vlage, sicer pa ni zahteven. Ne smemo pa ga zaliti toliko, da bi voda stala v loncu. Rastlina potrebuje tudi precej svetlobe, noče pa direktnih sončnih žarkov. Ko cvete, ima mnogo drobnih, belih cvetov; ti se razvijajo v nove rastlinice, ki veselo obkrožajo matično rastlino. Poskrbeti moramo, da bodo imeli novi poganjki dovolj prostora in bodo lahko prosto viseli v zraku. Če novih poganjkov ni, pomeni to, da se rastlini predobro godi. Če bomo rastlino nekaj časa manj zalivali in gnojili, bo dobila nove poganjke. Mlade poganjke lahko posamič presadimo v nove lonce, kjer bodo rasli dalje.

NASVETI

■ Svinjska in telečja jetra bodo okusnejša in mehkejša, če jih že zrezana in pripravljena za kuho položite za nekaj časa v mleko.

■ V stanovanju, kjer imamo malo prostora, nam bo prav dobro služila miza, ki se da premakniti. Na noge te mize pritrdimo koleščke in mizo bomo lahko prepeljevali po mili volji.

■ Pudinge in sladice, ki jih kuhate v sopari, boste mnogo laže odločile od posode, če jo namažete z mastjo, potrese s sladkorno moko ali pa z drobtinami.

■ Če hočete imeti belo perilo, dodajte vodi, v kateri ga boste kuhale, na tanke rezine razrezano limono.

■ Testu, ki ga pripravljate za flancate, ocvrta jabolka ali drugo sadje, za vlivance itd., dodajte nekaj kapljic alkohola, tako da ostane dalj časa krhko.

Sadje je zdravilo

K snovem, ki škodujejo zdravju, prištevamo tudi holesterin. To je snov, ki se nabira v stenah arterij in povzroča arteriosklerozo. Vprašujete se, kaj ima opraviti pri tem sadje. Takoj boste razumeli. Znani ameriški zdravnik in strokovnjak za prehrano dr. A. Keyss je odkril, da dve jabolki na dan zadostujeta, da se zmanjša količina holesterina v krvi človeka, ki nagiba k arteriosklerozi. Dve jabolki na dan, pa se vam ne bo treba več bati arterioskleroze in srčnega infarkta.

Seveda to zdravilo ni popolnoma zanesljivo. Kdor kadi in uživa pretirano količino maščob in mesa, temu ne pomagajo niti jabolka niti druga zdravila. Ni potrebno, da jemo ravno jabolka: dobro je vsako sadje, ki vsebuje pektin. Tega je dovolj tudi v hruškah, malinah in drugem sadju.

Sadje pa vsebuje tudi druge koristne snovi. Njegovo zdravilno moč mnogo premalo izrabljamo. Od važnih vitaminov manjka sadju le vitamin D. Sadje pomaga vzdrževati ravnotežje kislin in baz v telesu, kajti hrana, ki jo navadno uživamo, vsebuje preveč maščob in beljakovin, povzroča torej tvorbo kislin v telesu. Sadje in zelenjava čistita kri. Vse sadje razen brusnic uničuje kislinski presežek. Isto dosežemo, če pijemo sadne sokove.

Sadje torej ni koristno le zaradi vitaminov ampak tudi kot nekakšna izravnava za ostala živila. Seveda pa ne smemo zaiti v drugo skrajnost. Preveč sadja je prav tako nezdravo kot premalo. Zelo koristni so razni sadni sokovi. Pijemo jih na tešče pred zajtrkom. Uživati pa moramo tudi celo sadje, kajti celuloza je nujno potrebna za dobro prebavo.

se ne pusti zmotiti ne odvrniti od svoje poti. Pred seboj ima razgrnjene zapiske in nadaljuje:

„Torej povzamem in zaključim — nevarnosti, ki ogrožajo promet: vstaja v Srbiji, albanski hajduki, tatvine v Bosni, podražitev prevoznih cen, nepredvidene takse in davki, konkurenca in nazadnje kuga in druge nalezljive bolezni. Kar moramo ukreniti: prvič, poslaviti med Sarajevom in Kostajnico dva karavanska seraja; drugič, preprečiti neumerjeno fluktuiranje turškega denarja in s posebnim fermanom utrditi tečaj — 5,50 piastrov na tolar šestih frankov, kakor tudi za tolar Marije Terezije; za beneški cekin 11,50 piastrov itd. Tretjič, povečati lazaret v Kostajnici; namesto brvi zgraditi most, preurediti skladišče, da bo lahko sprejelo vsaj osem tisoč bal bombaža, pripraviti za popotnike prenočišča itd. Četrto, izročiti posebna darila vezirju, Sulejman paši in še kakim uglednim Turkom, to pa v zvezi s temi našimi zahtevki; vse naj velja približno deset do trinajst tisoč frankov. Mislim, da bi tako lahko zavarovali našo trgovsko pot in odpravili najhujše težave.“

Daville zapisuje podatke, da jih bo uporabil v svojem novem poročilu. Hkrati se veselo pripravlja, da prebere mlademu trgovcu svoje poročilo iz leta 1807, v katerem je tako odlično uganil Napoleonove načrte in vse to, s čimer se zdaj ukvarjata.

„Ah, dragi gospod, veliko bi vam lahko pripovedoval o težavah, ki v teh krajih ogrožajo vsako pametno stvar in vsako koristno in razumno podjetnost. Veliko vam bi lahko razlagal, pa saj boste sami videli, kakšna je ta dežela, kakšen narod, kakšna uprava, kakšne in kolikšne so ovire na vsakem koraku.“

Toda mladi trgovec nima nobene pripombe; natančno je določil težave in sredstva, s katerimi bodo ovire pobijali. Očitno nima smisla za pritožbe splošnega pomena ne

za „psihološke fenomene“. Vljudno priklanja, da bo poslušal Davillovo poročilo iz leta 1807, ki ga je konzul začel brati.

Senca, v kateri sedita, se daljša. Limonada, ki stoji pred njima v kristalnih kozarcih, je pregreta; med delom sta oba pozabila nanjo.

V taisti poletni tišini, dve mesni četrti više nad konzulatom, kjer sta se pogovarjala Daville in Fressinet, le malce bolj v levo in bliže potoku, ki zožen in neviden pada v globino, so na vrtu Muse Krdžalija sedeli Musa in njegova družina.

V tem strmem in zapuščenem vrtu se vse duši od bujnega rastja. Na planoti pod veliko hruško cukrenko je pogrnjena preprogica, na nji so pa ostanki jedi, fildžani in posoda z ohlajenim žganjem. Tukaj je sonce že zašlo, le nasprotna obala Lašve je še obsijana. V travi ležita Musa Pevec in Hamza telal. S hrbltom naslonjen ob strmino in z nogami uprt ob hruško na pol sedi in na pol leži Murat Hodžić, nazvan Ljulj hodža.* Ob hruško je naslonil tamburico, na glavo tamburice pa poveznil kozarec za žganje.

Hodža je črn človeček, majhen in togoten ko petelinček. Na žoltem in drobenem obrazu mu fanatično sijajo velike mračne oči s srepim pogledom. Doma je iz boljše travniške hiše, nekoč je hodil tudi v šole, toda žganje mu ni pustilo, da bi doštudiral in postal v Travniku imam,** kakor toliki iz njegove rodovine. Ko bi moral opraviti poslednji izpit, tako pravijo, je stopil pred muderiza*** in izpitno komisijo tako pijan, da se je zibal sem pa tja in komaj stal na nogah. Muderiz ga je spodil od izpita in

* Ljulj hodža — majavi (pijani) hodža.

** Imam — muslimanski teolog.

*** Muderiz — ravnatelj muslimanske šole.

Filodendron: vse vrste filodendronov — in teh je precej — se počutijo pri nas izredno dobro. Glede toplote in svetlobe ni občutljiv, toda pri zalivanju pazite. Količina potrebne vode je odvisna od temperature v prostoru. Rjave konice listov so znamenje, da imajo gomolji premalo vode. V tem primeru postavimo lonec v vedro, napolnjeno z vodo in ga tako pustimo nekaj ur. Kasneje ga obrišemo in postavimo na staro mesto. Tako bomo obvarovali filodendron pred izgubo listov. Nikoli mu ne smemo odrezati zračnih korenin, kajti tudi te sprejemajo vlogo in hrano. Če ga presajamo, uporabljamo mešanico zemlje.

Niso le jurčki užitne gobe

Pogreta gobja jed je vedno nevarna

Res, če ni jurček ali lisička, je pri nas ne štejem za užitno gobo. Tako je naše uživanje gob omejeno le na nekatere vrste, čeprav izkušeni gobarji vedo, da strupenjač med gobami ni veliko. Seveda, previdnost ni odveč.

Če najdemo v gozdu gobo, ki je ne poznamo, je prav gotovo ne bomo skuhali, ker se nam lahko zgodi, da bomo kmalu začutili neprijetne posledice. Zato je dobro, da poznamo znake zastrupljenja: prebavne motnje, bruhanje, driska, glavobol, slabost. Najbolje, da takoj pokličemo zdravnika. Ni treba, da je vedno strupena goba povzročitelj teh motenj, saj so tudi stare, pokvarjene in pogrete gobje jedi, lahko povzročitelj slabosti in bolezni. Torej: nikoli pogrevati gobje jedi, ker bi se nam zdelo škoda, da jo zavržemo. Dosedanje izkušnje zastrupljenj z gobami kažejo, da se ljudje zastrupijo zaradi pokvarjenih gobjih jedi ali pa s strupenimi kukmaki, ki jih prav lahko zamenjamo z užitnimi.

Poskusite!

Safalade z jajci, praženi rezanci, radič v solati.

Safalade: Potrebuje po tri ali štiri safalade, po tri ali štiri jajca, tri sveže paprike, veliko čebulo, nekaj žlic olja, majhen krožnik šampijonov, sol, poper, peteršilj, koprc, malo rdeče paprike, žvepec sladkorja in žlico vinskega kisa ali kozarec belega vina. — Jed pripravimo v široki kozici. Na olju zarumenimo na kolobarčke zrezano čebulo. Ko začne malo rumeneti, dodamo na široke rezance zrezano papriko in očistene, oprane in razrezane gobe. Dušimo petnajst do dvajset minut. Sedaj dodamo še na kolobarje zrezane safalade in jih malo popetemo. Nato jed solimo, potresemo s poprom, s sladko papriko, z dobro zrezanim zelenim peteršiljem in malo koprc. Dodamo še žvepec sladkorja in vino ali kis. Jajca močno razmešamo in polijemo po jedi. Ko zakrnelo, je jed pripravljena in jo takoj ponudimo k praženim ali maslenim rezancem in solati.

Rezanci: V slanem kropu počasi kuhamo deset minut trideset do štirideset dkg širokih jajčnih rezancev. Kuhano stresmo na cedilo. Polijemo jih z zajemalko hladne vode in ko se odtečejo, jih damo v kozico, kjer smo samo raztopile košček presnega masla. Premešamo in počakamo, da se segrejejo.

Radič v solati: Trideset dkg radiča očistimo, operemo in odcedimo. Potem ga polijemo z nekaj žlicami olja, premešamo, potresemo s seseklim strokom česna, pri kraju solimo in okisamo. Dobro, a rahlo premešamo in takoj postrežemo.

Jutranje vstajanje

predstavlja za mnoge ljudi resničen napor. Namesto da bi skočili iz postelje sveži in spočiti, zlezejo iz nje kot polži, čemurni in slabe volje in šele okrog enajstih pridejo povsem k sebi. Če tudi vi sodite med te zaspance, vam predlagamo nekaj špartanskih vaj, ki vam bodo pomagale, da boste začeli dan tako, kot je treba.

● Uro budilko zavijte v šal ali jo postavite precej stran od postelje, da se ne boste zbudili z razbijajočim srcem.

● Spanja ne »podaljšujte«, kot pravimo, pozneje boste še težje vstali.

● Pošteno se pretegnite, zaokrožite nekajkrat z nogami v gležnjih in prste na nogah večkrat zaporedoma močno stisnite in spet stegnite.

● Sedite v postelji in nekajkrat zaokrožite z glavo v obe smeri.

● Naglo skočite iz postelje (če vam je še tako zoprno) in pred odprtim oknom nekajkrat globoko vdihnite sveži jutranji zrak.

● Končno se umijte z mrzlo vodo.

Skladna hoja

Ali ste kdaj pomislili, kako pravzaprav hodite? Skladne in harmonične postave si ne smemo misliti brez lepe drže, ki je najbolj odvisna od hoje. Čeprav imate mogoče lepo postavo, ne boste prijetni za okoličane, če se pri hoji neskladno ziblujete, premalo krčite kolena ali stiskate glavo med ramena.

Kako torej vskladiti hojo s svojo postavom? Dobro pazite, kako postavljate noge. Lepo hoditi se ne pravi korakati strumno kot vojak na paradi. Kadar nosite čevlje z visokimi petami, lahko delate večje korake kot takrat, ko nosite nizke pete; tedaj skrajšate korak in pazite, da ne stopate s celim stopalom, sicer pride do nekega »porčepanja«. Pri hoji nikakor ne mahajte z rokami in ne hodite po prstih. Kadar tečete, stopajte na prste in glejte predse.

Da bi mišice navadili na pravilno hojo, morate redno vaditi. Stegnite nogo naprej, stopite najprej na prste in nato na celo stopalo. Vsako jutro ponovite vajo desetkrat. Mišice in členki bodo postali bolj elastični, če se dvignete na prste in se pri tem držite za pohišstvo; vajo ponovite dvajsetkrat. Poskusite z nogo črtati po tleh nevidni krog (10-krat). Ravnotežje med hojo si boste pridobili, če boste vadili hojo po ravni črti (ali pa po robu preproge), ne da bi pri tem gledali predse.

nazval Ljulj hodža. In ta vzdevek mu je ostal. Užaljeni fant, plah in občutljiv, se je poslej popolnoma vdal pijaci. In kolikor huje je popival, toliko bolj je rasla v njem užaljena nečimrnost in zagrenjenost. Izločen iz kroga svojih vrstnikov že takoj spočetka, je sanjari, da jih bo nekega dne s kakim izrednim dejanjem preskočil in se tako vsem za vse maščeval. Kot mnoge take spodletelce majhne postave pa živahnega duha je tudi njega grizlo skrito in neumno častiljubje, da bi ne ostal do konca svojih dni tako neznan, neugleden in nepoznan, ampak da bi presenetil svet, sam ne vedoč kako, kje in s čim. Ščasoma ga je ta želja, ki jo je podžigal z norim pijančevanjem, popolnoma prevzela. Čim globlje je tonil, toliko izdatneje se je hranil z lažmi in varal sebe z velikimi besedami, drznimi prigodami in nečimrni sanjarjami. Svojim tovarišem, žganjepivcem kot on, je bil zato večkrat tarča šal.

V teh lepih poletnih dneh ta trojka vedno začne popivati na Musovem vrtu in šele proti mraku zavije v mesto na novo popivanje. Čakajoč tega mraku, z bleščočimi zvezdami na modrem travniškem nebu, razgreti od vinskih duhov, popevajo ali se pogovarjajo polihno, leno, tjavdano, vsak bolj zase kot z drugima. To so pomenki in pelje ljudi, zastrupljenih s pijačo. S tem si nadomestijo delo in gibanje, saj so se obojega že davno odvadili. V teh pomenkih potujejo, doživljajo junaška dejanja, uresničijo želje, katerim drugače ne bodo mogli nikoli ustreči, gledajo česar ni videti, in poslušajo, česar ni slišati, se napihujejo, rasto, uživajo v lastni veličini, se dvigajo, poletavajo kot operutničeni, postajajo vse tisto, kar nikoli ne bodo in kakršni nikoli niso mogli biti, imajo vse, kar nikjer ni, in kar lahko za trenutek nudi samo žganje tistim, ki se mu do kraja vdajo.

(Se nadaljuje)

za oddih in razvedrilo

K I T A S A T O R I

Johjoo in žerjav

Nekoč je v neki vasi sam samcat živel mladenič, preprost in delaven. Ime mu je bilo Johjoo.

Nekega dne je na polju našel žerjava, puščica ga je zadela v perutnico in ranjen je ležal na snegu. Takoj se mu je približal in mu skušal pomagati. Izvlekel mu je puščico in mu obvezal rano. Žerjav je kmalu oživel in odletel. Johjoo je gledal za njim, dokler ni izginil daleč za obzorjem.

Nekaj dni pozneje, ko si je Johjoo ravno pripravljaj pri ognjišču svojo skromno večerjo, je nekdo potrkal na vrata njegove kočice.

»Kar naprej!« se je oglasil.

»Dober večer,« je pozdravila lepa deklica in vstopila.

Johjoo se je neizmerno začudil, kajti njena lepota je bila res nenavadna in vprašal jo je: »Kdo si? Zakaj si prišla k meni?«

»Ime mi je Cuu,« je tedaj prijazno odgovorila lepota, »in prišla sem, da se s teboj poročim. Prosim te, sprejmi me za ženo.«

Johjoo je bil spet zelo presenečen, toda obenem tudi vesel.

Poročila sta se in življenje obeh mladih zakoncev Johjooja in Cuuje je bilo srečno.

Cuu je bila dobra žena in delavna, prav tako kakor Johjoo. Mimo tega pa je imela tudi skrivnostno sposobnost — v eni noči je namreč zmogla stakiti prtič, katerega lepota je bila v resnici občudovanja vredna.

Podnevi je delala s svojim možem na polju. Spretno je pripravljala okusno hrano. Pogosto je lepo prepevala in bil je nanjo zelo ponosen. Zvečer mu je pripovedovala zanimive stvari, med katerimi je najraje poslušal to in ono o glavnem mestu.

Ko je zaspal je vstala, stopila v sobo za tkanje in delala vso noč. Vso noč so prepevale statve: ton ton kara kara, ton ton kara kara... Naslednje jutro, komaj se je Johjoo dvignil iz postelje, mu je že prinesla nov, čudovit prtič, ki se je skrivnostno svetlikal in čudovito dišal. In on se je veselil kakor otrok, ko ga je gledal in otipaval.

Tako je njuno življenje, polno ljubezni, teklo naprej v lepem sožitju.

Medtem pa se je slava o prelepih prtičih razširila po vasi. Sovlašcan Unzu se je zanje začel zelo zanimati in je obiskal Johjooja.

»Dober dan, Johjoo,« je pozdravil, »slišal sem o prelepih prtičih, ki jih izdeluje tvoja žena. Govore, da so zelo lepi, a nihče jih še ni videl. Prosim te, pokaži mi jih!«

Johjoo mu je enega od njih z veseljem pokazal.

Unzu je njegovo lepoto zelo občudoval in premišljeval, koliko bi bil v mestu vreden. Spoznal je, da bi lahko mnogo zaslužil, če bi ga odnesel tja. Bil je zvit človek in takoj si je nekaj izmislil. Rekel je:

»Johjoo, veliko in dobro je tvoje srce. Prav zares govoriš, so bile resnične! Bi mi ga hotel posoditi samo za nekaj časa? Tudi moji prijatelji bi ga prav gotovo radi videli.«

Johjoo mu je, ne da bi karkoli zasumil, radovolje ustregel.

Unzu je nesel tkanino v bližnje mesto, se postavil na cesto in jo kazal vsem, ki so hodili mimo. Mnogi so se ustavljali in vsi so jo zelo občudovali. Končno jo je nekdo kupil in plačal zanj deset rjojev. Pri tem je rekel:

»Kako čudovito tkanino sem našel! Naj se imenuje 'prtič tisoč peres'.«

Zaslužek je Unzuja opogumil za nadaljnje načrte.

Spet je obiskal Johjooja, pa ne s prtičem, temveč z denarjem.

»Johjoo, veseli se!« mu je rekel. »S temi tvojimi tkaninami lahko zaslužiš veliko denarja!« Tu imaš denar! In dal mu je tri rjoje, Johjooja pa je že ta nepričakovani zaslužek izredno presenetil. »Johjoo, ali si že kdaj imel v žepu toliko denarja? Nikoli, kajne, da ne? Ja, ja, denar je vsemogočen! Od danes naprej vedi, da lahko zaslužiš, kolikor hočeš — samo te prtičke moraš prodajati... To ti bom jaz prav rad posredoval.«

V začetku je bilo Johjooju žal za prtič. Toda prijazne Unzujeve besede so popolnoma premagale njegovo žalost. Dal je Unzuju še drugi prtič, ki ga je Cuu prav tako iz srca rada skala zanj.

Tako so prelepe tkanine izginjale druga za drugo, denarja pa je bilo vedno več.

Cuu pa je od dne do dne vse bolj hujšala. Nekega dne, ko je Johjoo vstal, mu je kakor po navadi izročila nov prtič. Toda zdaj je dejala

»Johjoo, vedi, tale je poslednji, kajti nič več ne bom mogla tkati. Ti je všeč?«

Johjoo je bil kot vselej zelo vesel, toda prodal je tudi tega in potem je ves večer štel in štel in štel, kajti imel je res že zelo veliko denarja.

Cuu pa je bila žalostna, kajti zdela se ji je, da se je mož spremenil v skopuha.

Sodo, Unzujev prijatelj, je zdaj vedel, da Unzu s temi tkaninami mnogo zasluži in Unzu sam mu je povedal, kako.

»Prtič tisoč peres« imenujemo tisti prtič, ki je narejen iz tisoč žerjavovih peres. Če so to res, prtič tisoč peres,

potem morajo v glavnem mestu veljati 1000 rjojev!«

Seveda sta oba želela zaslužiti toliko več. Posvetovala sta se, nato pa takoj obiskala Johjooja in ga nagovarjala.

»Dragi Johjoo, daj nama še prtičev! Kajti zvedela sva, da je to v glavnem mestu zelo dragocena reč. Zdaj jih bova tam prodajala. Tako boš lahko zaslužil po nekaj deset rjojev za vsakega!«

Toda Johjoo ni imel nobenega več.

»Žal, nimam nobenega več. Cuu ne more več tkati,« je odgovoril.

Vendar onadva nista obupala. Vztrajala sta:

»Dragi Johjoo, prisili vendar svojo ženo, da bo še tkala! In skupno bomo odšli v glavno mesto, kjer bomo videli mnogo zanimivih stvari in zaslužili mnogo mnogo denarja! Tudi tvoja žena bo gotovo vesela, ko se boš vrnil s toliko denarja. Daj, prosim jo, naj spet tke! Ej, kako zanimivo bo potovati!«

V njegovem srcu se je bojevala ljubezen do Cuuje s hrepenenjem po denarju in glavnem mestu. Vendar ni mogel premagati skušnjave.

Tistega večera jo je po dolgem obotavljanju končno nagovoril.

»Draga Cuu, zelo si želim potovati v glavno mesto, o katerem si mi tako pogosto pripovedovala. Hotel bi ga videti z lastnimi očmi. Unzu in Sodo me bosta spremljala tja — samo, če boš ti še tkala. Tam bom lahko mno-

Evgenij Petrov:

Srečanje v gledališču

— Oprostite, državljani, prosim, posodite mi za trenutek spored.

— Izvolite?

Izročil sem spored sosedu. Bil je debelečast in eleganten.

— Hvala je rekel, ko je pregledal spored, — oprostite, vi ste pa gotovo iz province?

— Ne, iz Moskve sem. Vi ste gotovo mislili...

— Prosim vas, nič nisem mislil... Samo opazujem... Veste, ukvarjam se malce s fiziognomijami... Rad opazujem ljudi. Sediš takole na svojem sedežu, čakaš, da se bo dvignil zastor, in opazuješ. Zanimivo in poučno. Obraz človeka je njegova vizitka, polni list, če hočete.

— Da — sem odgovoril.

— Dovolite, da se vam predstavim, — je dejal sosed. — Gotovo se tudi vi ne želite pogovarjati z neznanim človekom; Ne-prekorov, Mihail Sergejevič, pravni svetnik...

Ko sem stisnil sosedu prste, sem opazil, da so manikirani. Tudi jaz sem se mu predstavil. Pričela sva razgovor.

— Teško je dandanes srečati poštenjaka! — se je pritoževal Ne-prekorov. — Po vašem obrazu vidim, da se strinjate z menoj. Niste me prav razumeli. Govorim o zunanji inteligenci, o kulturnem videzu. Pogledajte okoli sebe! Vzemimo na primer tistega mladega moža tam. Golovo je študent. Sodeč po izrazu njegovih oči, ni neumen, gotovo je nadarjen. Toda njegova zamaščena čepica in neobrita brada! Pogledajte, prosim, kako je nepozorno obrnil svoji sosedi hrbe! Tako odkrijete, da se pod krinko kulture dejansko skriva nekultura, nespoštovanje človeške osebnosti, prostištvo!

V odmoru sva se sprehajala po foyerju, se pogovarjala o predstavi in kritizirala nekulturno občinstvo.

— Vidite tistega tam? — mi je šepnil Ne-prekorov. — Tistega z bradavico, ki bo vsak hip odvrnil cigareto. Stavil bi, da bo vrgel ogorek na tla in ne v pepelnik, ki stoji pred njim.

Možak z bradavico je potegnil zadnji dim iz cigarete in vrgel ogorek v pepelnik.

— No, to je že redek primer, — je dejal Ne-prekorov nekoliko pohlevneje, — pepelnik je stal preblizu.

Predstava se je bližala koncu. Don Jose je jokal nad ubito Carmen.

— Na svidenje, sosed! — mi je zaklical sosed in vstal.

— Počakajte sem mu šepnil — zavesa še ni padla.

— Saj vem, kaj se bo na koncu zgodilo, — je glasno rekel Ne-prekorov. — Zapel bo »aretirajte me« in potem se bo pričela bitka za galoše!

Občinstvo je pričelo negodovali. Ne-prekorov se je prebijal skozi vso vrsto.

go zaslužil. Daj, vsaj samo še en prtič stki za mene, draga Cuu!«

Njegove besede so jo zelo razžalostile, kajti tkati dalje je bilo zanj zelo težko. Skušala je potolažiti njegovo željo. On pa je ostal še bolj trmast in nazadnje je rekel: »Cuu, če ne boš tkala, bom odšel...«

Cuu ni vedela, kaj naj stori. Žalostna je stopila na prosto, vendar ni mogla najti drugega zdravlila kakor to, da sprejme njegovo zahtevo. Odločila se je, da bo tkala še enkrat in vrnila se je k njemu.

»Johjoo, spet bom tkala. Toda počakaj še malo! V sobo, kjer bom tkala, ne smeš in ne smeš pogledati, razumeš? Nikakor ne smeš pogledati! Če me ne boš ubogal, bo vsega konec! Ne pozabi na to, prosim te!«

Tako je dejala in takoj stopila v sobico, kjer so bile statve.

Statve so kmalu zapele: ton ton kara kara, ton ton kara kara...

Johjoo je takoj legel in sanjal, kako srečno bo potoval. Ton ton kara kara, ton ton kara kara... pesem ni prenehala vso noč in on je sanjal.

Ure so tekale, prišlo je jutro. Johjoo je vstal kot vselej, toda statve so še vedno pele. Legel je nazaj in čakal, toda zdela se mu je čudno in še bolj se je čudil, ko je zvonkljanje trajalo ves dan.

Obiskala sta ga Sodo in Unzu, da bi zve-

delo, kako in kaj. Radovedna sta vstopila in pogledala v sobico za tkanje, čeprav je to Johjoo strogo prepovedal. Toda tam nista našla njegove žene, ampak nekega — žerjava. Sodo je presenečen zaklical: »Ej, saj to je vendar žerjav, ki tke, tke in si puli svoja lastna peresa! Ej res, »prtič tisoč peres!« Johjoo, glej, žerjav ti tke! Tvoje žene ni tukaj.« Ves presenečen je odšel.

Johjoo se je zelo vznemiril, ko je ostal sam. V njegovih ušesih so še vedno zvenele besede Cuu, obenem pa tudi presenečene besede Soda. Toda njegovo vznemirjenje in radovednost je bilo močnejše in ko ni mogel več vzdržati, je pogledal v sobico. Prav res, Cuu tu ni bilo, namesto nje je vodil statve neki žerjav...

»Cuu, Cuu! Kje si? Kam si šla, Cuu?« je razburjen klical njeno ime ter jo iskal.

Statve pa so medtem zvenele še naprej: ton ton kara kara, ton ton kara kara... Ure so minevale, minevale. Zdanilo se je, bilo je že poldne, toda statve so še vedno zvenele. Zvečerilo se je, ko se je izčrpan vrnil domov in se utrujen zgrudil na sedež. Kmalu nato je zven utihnil. Presenečen je pogledal v tkalnico...

Prihajala je Cuu, blede in shujšana, in nosila mu je tkanino. Stekel je k njej in zakričal od veselja. »Cuu, Cuu, kje si bila? Nikamor ne pojdi več!« in krepko jo je držal.

»Oprosti, ker si me moral tako dolgo čakati. Glej, iz vsega srca sem ti stkala dva prtiča. Ko boš potoval v glavno mesto, odnesi s seboj samo enega, drugega pa za vedno ohrani pri sebi kot spomin na mene, prosim te!« Izročila mu je dva prtiča, nato pa žalostno nadaljevala: »Srce se mi trga, ker ne morem več ostati pri tebi, kajti pogledal si v sobo — kljub mojemu opozorilu! Da, jaz sem človeška postava žerjava, ki si ga rešil. Zelo te ljubim in tkala sem ti z lastnimi peresi in z veliko hvaležnostjo. Zdaj mi je ostalo samo toliko peres, da komaj lahko letim. Rada bi večno živela s teboj. Toda proti moji lastni volji, moram zdaj postati spet to, kar sem. Zbogom Johjoo, moj ljubi! Nikoli te ne bom pozabila — kjer koli bom živela. Vse najboljše, vse najboljše... Zbogom, zbogom...«

Ko je izrekla še svoj poslednji pozdrav, je njena postava vse bolj in bolj hujšala, se tanjšala, izginjala in nazadnje povsem izginila. On pa je bil med temi besedami kakor priklenjen. Niti migniti ni mogel.

Trenutek nato je kakor blazen stekel iz hiše na prosto in kričal:

»Cuu, Cuu, ne pusti me samega... Cuu, Cuu...«

»Žerjav, žerjav... poglejte žerjava, kako leti!« je prav tedaj zakričal eden od otrok, ki so se igrali v bližini. Johjoo je pogledal navzgor.

Nebo je bilo rdeče in žerjav je letel in letel in se vedno bolj oddaljeval. Njegov polet je bil nemočan in oči Johjooja so bile polne solza.

Objemal je oba prtiča in strmел v daljave, kamor je žerjav odletel...

KLAUS MAMPELL

Bonton v vlaku

Splošno navodilo: preženi na vsak način vse sopotnike iz kupeja, po možnosti iz vagona, najbolje pa kar iz vsega vlaka. Slednje dosežeš, če jih prepričuješ, da niso sedli v pravi vlak ali da ima drugi boljšo zvezo.

Metode v podrobnostih: če sediš v kupeju za kadilce, imej pri sebi nekaj cigarnih ogorkov. Zadnji trije centimetri težke cigare zanesljivo preženejo iz kupeja tudi najmočnejše kadilce. Vonj takšnega ogorka ni samo hujši hot plin solzivec in različna sredstva za bruhanje, temveč se tudi tako zaje v obleke sopotnikov, da se bodo tega potovanja večno spominjali.

Če si ženska in ne moreš kaditi cigare, vzemi s seboj dvoletnega otroka. Če so tvoji otroci že starejši, si enega izposodi. Najbolje je, če se otrok takoj prične cmeriti. Če so v kupeju vsa mesta zasedena, naprosi enega izmed potnikov, naj malce drži cmeravega otroka, dokler ne najdeš prostora. Prav gotovo ti bo kmalu odstopil svoj prostor. Če se otrok ne cmeri, mu daj v vsako roko kos kruha, namazanega z marmelado. Otroci se bo sprehajali med potniki in se z namazanimi prsti oprijemali njihovih oblek, da ne bi padel. To je zelo učinkovito sredstvo.

Dobro sredstvo je tudi, kadar otrok kaže s prstom skozi okno in te vprašuje pri prvi hiši, mimo katere se vozite: »Ali stanuje v tej hiši teta Evallija?« Pri naslednji hiši zopet vpraša: »Ali stanuje v tej hiši teta Evallija?« in tako nadaljuje nekaj sto kilometrov, zakaj otroci so zelo vztrajni. Če otrok po tristo kilometrih še vedno vprašuje: »Ali stanuje v tej hiši teta Evallija?«, je razen tebe in otroka

ostal v vlaku le še sprevodnik. Ta ne bo izstopil, ker ne sme.

Če se voziš ponoči, tedaj seveda ugasni v kupeju luč in zavesi vrata. Kadar se vlak ustavi in približajo po hodniku novi potniki, krepko drži vrata. Ker od zunaj ne morejo videti v kupe, bodo ljudje mislili, da je kupe rezerviran, in bodo odbiteli dalje.

Če pa sam vstopaš ponoči v vlak, naj te dozdevno zaklenjena vrata ne premotijo. Pojdi glasno nekaj korakov dalje po hodniku, nato pa se tiho plazi nazaj. Videl boš, da se bodo vrata dala odpreti. Vstopil boš v mračni kupe in zagledal na vsaki klopi po eno iztegnjeno osebo, ki se bo pretvarjala, kot da spi. Glasno zakašljaj, in če se nobeden ne bo zganil, sedi enemu kratko malo na trebuh. Videl boš, kako bo brž potegnil noge k telesu. Temu se reče refleks. Tako boš dobil prostor, ki ga urno zasedi in reci: »O, oprostite, to ste bili vi?«

Zapleti se s svojimi potniki vedno v razgovor, posebno kadar želiš brati. Prični jim razlagati, kam potuješ in zakaj, in pripoveduj jim o svojem malem nečaku Fridolinu. Ne pozabi tudi vsakega popotnika po vrsti spraševati o razlogih njegovega potovanja, kadar pa jedo, kar počno precej pogosto, jih vprašuj, kaj imajo na kruhu. Bulji jim tako dolgo v žvečeča usta, dokler ne bodo nenadoma vstali in skočili iz vozečega vlaka.

Sklep: ravnaj s sopotniki kot z mozolji. Sami po sebi so sicer nedolžni, toda kljub temu človeka motijo in zato jih je treba odstraniti, brž ko se pojavijo.

Orumeneli listi obtožujejo

V Auschwitzu so odkrili nov dokument o nacističnem divjanju

V nekdanjem nacističnem taborišču smrti Auschwitz (Oswiecim) so pred nedavnim odkrili nov pretresljiv dokument, ki priča o divjanju nacističnih zločincev. Na nekem kraju bivšega taborišča so našli globoko v zemlji zakopano stekleno posodo z zapiski bivših jetnikov. Orumeneli listi, katerih pisavo je bilo zelo težko razvozlati, odkrivajo, da je bilo število žrtev v tem prosulem jetniškem taborišču še mnogo večje, kot se je doslej domnevalo.

Jeseni leta 1944 je skupina židovskih »sonderkomandosov« — to so bili jetniki, ki so imeli v taborišču razne »administrativne« dolžnosti, kot na primer zbiranje trupel, njih odnašanje v plinske celice itd. — sklenila, da bo skušala ohraniti zgodovinski dokumente o množičnem pobijanju jetnikov v tem taborišču. To je pomenilo zanje ogromno tveganje: če bi jih odkrili, jih nacisti ne bi kaznovali le s smrtjo, ampak tudi z dolgotrajnim mučenjem. Toda skupina sonderkomandosov, ki so bili vsi židovskega porekla, je hotela izvesti to, kar je smatrala za svojo dolžnost. Priskrbeli so si papir ter pričeli od začetka oktobra dalje zapisovati, kaj vse se dogaja v taborišču, koliko jetnikov je bilo ubitih v 24 urah in kako, poleg tega pa so pri vsaki žrtvi napisali še njen spol, starost in poreklo. Liste, popisane s temi podatki, so stlačili v 36 steklenih posod in jih zakopali na različnih krajih.

V začetku novembra leta 1944, ko je nacistično divjanje doseglo svoj višek, se je celotna skupina sonderkomandosov uprla svojim krvnikom. Uspelo jim je pobiti nekaj SS-ovcev in pogrti v zrak enega izmed krematorijev. Toda njihova lastna usoda je bila s tem zapечатena.

Poleg te skupine je vedel za skrite dokumente le eden izmed jetnikov — Poljak Henryk Povebski, ki je kot jetnik v taborišču moral skrbeti za električne napeljave. Po vojni se je Povebski vrnil v Auschwitz in dosegel da so ga zaposlili v »muzeju«. Poskušal je prepričati oblasti, da bi začele iskati zakopane dokumente, vendar nihče ni verjel njegovi zgodbi. Šele pred kakimi dvema leti so začeli prekopavati teren, ker pa dolgo niso

ničesar odkrili, so razkopavanje spet opustili. Končno pa je lansko jesen Povebskemu uspelo prepričati nekega arheologa, da je znova pričel raziskovati teren na mestih, kjer naj bi bile zakopane omenjene posode z zapiski. In pred nedavnim so res odkrili prvo steklenico z izredno pomembnimi podatki, zato zdaj vztrajno nadaljujejo z raziskovanji, da bi našli še ostale dokumente žalostne preteklosti.

Samo še 100 cigaret

Po novem carinskem predpisu je od 1. julija dalje dovoljeno prinesiti iz Jugoslavije — velja za potnike s potnim listom — samo še 100 cigaret, dočim se je moglo do tega časa carine prosto uvažati po 200 komadov na osebo. Bolj širok je predpis o uvozu žganih pijač. Doslej so smeli potniki vzeti preko meje le po 3 osminke žganih pijač, od 1. julija dalje pa je količina zvišana na ¾ litra. Vina je dovoljeno carine prosto uvažati po 2 litra na osebo.

Iz tega so izvzeti prebivalci krajev, ki spadajo v področje malega obmejnega prometa. Ti smejo nesti čez mejo le 1 liter vina in samo 25 cigaret.

Po sporočilu jugoslovanske narodne banke lahko potniki sedaj nesejo preko meje v Jugoslavijo po 3000 dinarjev na osebo, prej je bila višinska vsota le 1500 dinarjev. Slej ko prej pa dinarske denarne vrednote, ki se prenašajo čez mejo, ne smejo presegati 100 dinarjev.

Krivda ene generacije

pade na več generacij

Čeprav je vojno začela ena generacija, zdaj že vedno ni mogoče niti približno ugotoviti, katera generacija bo nehala odplačevati reparacije. Tako je rečeno v svoječasnem sporočilu zahodnonemškega finančnega ministrstva, ko je le-to objavilo podatke o prvih 13 letih plačevanja reparacij. Kako veliko je breme, ki ga je nemškemu narodu zapustil nacizem, je razvidno iz tega, da je Hitlerjeva druga svetovna vojna že do takrat, ko je bilo objavljeno tozadevno poročilo, veljala bonnsko vlado 250 milijard mark (približno 1,750.000.000.000 šilingov!), ki so jih morale izplačati tako zvezna vlada kakor tudi pokrajinske vlade in uprave posameznih nemških dežel. V omenjenem obdobju so za plačevanje reparacij odšteli 42 odstotkov skupnih izdatkov zvezne in lokalnih vlad. Doslej so se ti izdatki seveda še bistveno povečali.

Vendar celotna škoda, ki jo je povzročil nacizem, nikdar ne bo poravnana. Kljub temu pa se v Zahodni Nemčiji še vedno niso spamefovali: spet se grejo politiko sile in spet se navdušujejo za »slavno« preteklost.

Za Švico — St. Gallen — iščemo zmožne in spretno

ŠIVILJE

po možnosti z dobrim temeljnim znanjem. Smo moderna oblačilna industrija s petdnevnim delovnim tednom in lastnim domom za naše nameščenice. Dobre plače. Povrnitev potnih stroškov. Starost 18 do največ 38 let.

Ponudbe na: W. Kriesemer & CO. A.-G., Wassergasse 23, St. Gallen, Schweiz

Ta teden vam priporočamo:

Lepo mladinsko knjigo otroku za dobro spričevalo

Šolsko leto se je končalo in otroci so prinesli domov spričevala. Gotovo so dobri in vredni primerne nagrade. Najbolj koristno darilo tudi za to priložnost je lepa mladinska knjiga. Starši, poslužite se bogate zaloge, iz katere navajamo le nekaj primerov.

- **MLADI VEDEŽ**, prvi slovenski leksikon, namenjen otrokom in mladini od 8. do 15. leta starosti, 164 strani velikega formata, številne večbarvne ilustracije, ppl. 96 šil.
- France Bevk: **PISANI SVET**, otroška srečanja z zanimivostmi življenja in sveta, 132 str., ilustr., ppl. 28 šil.
- Bogomir Magajna: **V DEŽELI PRAVLJIC IN SANJ**, 200 str., ilustr. in slikovne priloge, ppl. 29 šil.
- Anton Ingolič: **TAJNO DRUŠTVO PGC**, vesela zgodba o treh navihanih prvošolcih, 180 str., ilustr., ppl. 21 šil.
- Matej Bor: **SRAČJE SODIŠČE**, zbirka basni, 64 str., ilustr., kart. 25 šil.
- France Bevk: **OB MORJU IN SOČI**, otrokom namenjen potopis, 136 str., ilustr., ppl. 28 šil.
- Lev N. Tolstoj: **SPOMINI NA MLADOST**, avtobiografske povesti, 408 str., pl. 24 šil.
- Merčin Nowak-Njehornski: **MOJSTER KRABAT**, povest o dobrem lužiškosrbskem čarodeju, 64 str., ilustr., kart. 36 šil.
- Edmondo de Amicis: **SRCE**, zgodba šolskega leta, 224 str., br. 16 šil.
- Ferenc Molnar: **DEČKI PAYLOVE ULICE**, pestrost otroškega sveta, 192 str., ilustr., br. 20 šil.
- George Sand: **MALA FADETTE**, roman male deklice s kmetov, 180 str., ppl. 12 šil.
- V. Kaverin: **DVA KAPITANA**, roman v dveh knjigah, skupno 556 str., ppl. 18 šil.
- Eric Knight: **LASSIE SE VRAČA**, pustolovščina psa, 176 str., ilustr., ppl. 15 šil.
- Hugh Loffing: **CIRKUŠKI VOZ DOKTORJA DOLITLA**, povest o ljubezni do živali, 240 str., ilustr., kart. 26 šil.
- Hans Christian Andersen: **SNEŽNA KRALJICA**, in druge pravljice, 304 str., ilustr., ppl. 29 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinjstvo — 13.00 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 16.55 Kulturne vesti — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa.
Sobota, 6. 7.: 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Majhen jutranji koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 „Mali brat“, roman — 15.50 Za filateliste — 16.00 Za letoviščarje — 16.15 Pozdravljeni — 16.30 Koroški knjižni kotiček — 17.00 Veseli konec tedna z glasbo — 18.25 Ljudske pesmi — 19.20 Mešano za vas — 20.15 Simfonični koncert.
Nedelja, 7. 7.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Popevke od včeraj, do danes še ne pozabljene — 11.30 Dunajski zajtrk v zelenem — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob petih — 18.00 Veselo petje, veselo igranje — 19.45 Igra godba na pihala — 20.10 Opomin moškim, naj bodo možje — 21.18 Na lepi modri Donavi.
Ponedeljek, 8. 7.: 8.15 Glasba Franza Schuberta — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Glasba zale — 17.00 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Oddaja za mladino — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Šla let medicinske fakultete v Gradcu — 20.30 Veseli ljudje so veseli — 21.15 Veselo petje, veselo igranje.
Torek, 9. 7.: 8.00 Zveneti jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba zale — 17.00 Koncert pri

RADIO PROGRAM

kavi — 18.00 Mesec dni deželne politike — 18.25 Če mene vprašate... — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.15 XY ve vse — 20.15 „Prst“, komedija — 21.30 Imena po nohah.
Sreda, 10. 7.: 8.00 Zveneti jutranji pozdrav — 8.15 Glasba mojstrov — 15.00 Za letoviščarje — 15.15 Ljudske pesmi in plesi iz Pomorjanskega — 15.45 O nastanku megle in dežja — 16.00 Glasba zale — 17.00 Glasba, ki se nam dopade — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Orkestrski koncert.
Četrtek, 11. 7.: 8.00 Zveneti jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 17.00 Popoldanski koncert — 18.05 Ljudske pesmi — 18.35 Oddaja za mladino — 20.15 „Kmet na gori“ — 21.00 Zveneca alpska dežela.
Petek, 12. 7.: 8.00 Zveneti jutranji pozdrav — 8.15 Glasba Johannes Brahmsa — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Glasba zale — 17.00 Koncert v kavarni — 18.15 Pestro mešano — 19.15 Biseri lepote — 20.15 Zabavna Glasba.
II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.
Dnevne oddaje: 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.50 Pestro mešano — 7.10 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporter na poti — 18.00 Dober razpoložen — 19.00 Za otroke — 19.10 Pestro mešano — 19.20 Kaj slišite danes zvečer — 21.55 Šport.
Sobota, 6. 7.: 8.20 Prosimo, prav prijazna — 9.00 Pozdravljeni v Avstriji — 9.45 Ti in žival — 10.00 Polejte, sonce in glasba — 11.00 Ljudstvo in damovina — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.00 Koncert — 15.15 Vsaka stvar ima dve strani — 16.00 „Nebo delovno ženo — 16.30 Vedno z glasbo — 17.10 „Nebo brez meja“ — 20.30 „Dovolite, moje ime je Cox“, kriminalna igra — 21.00 Strauss vam igra.
Nedelja, 7. 7.: 7.05 Godba na pihala — 8.05 Melodije se vrstijo — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.30 Velika simfonija — 13.25 Za avtomobiliste — 15.00 Ljudstvo in damovina — 15.40 Ljudska glasba — 16.00 Glasba iz vsega sveta — 18.00 Evergreens — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodije za nedeljski večer — 20.30 Lepi glasovi, lepe viže — 21.15 Salnograd ter Ciril in Metod, ki sta prišla pred 1100 leti v dežele ob Donavi.
Ponedeljek, 8. 7.: 8.10 Prosimo, prav prijazna — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Polejte, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 15.00 Polejte, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Od popevke do popevke — 19.30 „Kronanje Popeje“, opera.
Torek, 9. 7.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 8.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Polejte, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Znanji orkestri — 15.00 Polejte, sonce in glasba — 16.30 Življenja se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 18.00 Dober razpoložen — 20.00 Operale, ki so osvojile operne odre — 21.30 Znani glasovi.
Sreda, 10. 7.: 8.10 Prosimo, prav prijazna — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Polejte, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sadobni avstrijski komponisti — 15.00 Polejte, sonce in glasba — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Lepa pesem — 18.00 Od popevke do popevke — 19.30 Radijska igra — 20.30 „Dovolite, moje ime je Cox“, kriminalna igra — 21.10 Temza-Donava.
Četrtek, 11. 7.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Polejte, sonce in glasba — 11.00 Ljudska glasba — 13.30 Zgodovina velikih opernih gledališč — 15.00 Polejte, sonce in glasba — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Dober razpoložen — 19.30 Vam v veselje — 21.00 „Ne ubijajte“.
Petek, 12. 7.: 8.10 Prosimo, prav prijazna — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Polejte, sonce in glasba — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 19.30 „Tihi gosti“, komedija — 21.00 Zaljubljene gosti.

Sobota, 6. 7.: 14.00 Prvenstva v tenisu iz Wimbledona — 18.30 Kaj vidimo novega — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.15 Nedeljski sodniki — 21.45 Iz Beograda: Evropsko prvenstvo v telovadbi — 23.45 Poročila.
Nedelja, 7. 7.: 10.00 Iz Beograda: Evropsko prvenstvo v telovadbi — 17.00 Za otroke od 11 let: Dva deletiva — 17.30 Svet mladine — 18.00 Za družino — 19.00 Sedem dni časovnih dogajanj — 19.15 Zanimala vas bo — 20.00 Poročila — 20.15 „Nova dunajska pesem“ — 21.00 Popoldanski obisk — 22.15 Poročila — 22.20 Iz Beograda: Evropsko prvenstvo v telovadbi.
Ponedeljek, 8. 7.: 18.30 „Ljuba Eva“, film — 19.00 Šport — 19.30 Poročila — 19.40 Oknar — 19.45 Čas

v sliki — 20.00 Zdravniška biografija: Sauerbruch — 21.40 Iz Beograda: Evropsko prvenstvo v telovadbi, nato poročila.

Torek, 9. 7.: 18.30 Leteča policija ISAR 12 — 19.30 Breskvenobarvni klubuk — 19.30 Poročila — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.15 Enaindvajset — 21.00 „Glasba zadani v Parizu“ — 21.30 Poročila.
Sreda, 10. 7.: 17.00 Za otroke: Pavliha — 17.45 Lassie, zgodba psa — 18.30 „Glasba za vsako ceno“, igra — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Poročila — 19.45 Čas v sliki — 20.00 „Legenda o svelem pivcu“.
Četrtek, 11. 7.: 18.30 Mož ob oknu — 19.00 Nekega dne — 19.30 Poročila — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.15 Šah smrti — 21.30 Poročila.
Petek, 12. 7.: 18.30 Leteča policija ISAR 12 — 19.00 ogled v deželo — 19.30 Poročila — 19.40 Oknar — 19.45 Čas v sliki — 20.00 „Molite se, gospod minister“ — 22.10 Poročila.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.14, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.
Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz
Dnevne oddaje: 4.00 Dobro jutro — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Oddaja za voznike in potnike motornih vozil — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.
Sobota, 6. 7.: 6.30 Pregled športnih prireditev — 8.35

Tisoč pisanih taktov — 8.55 Počitniško popotovanje — 9.10 Pianistka Dubravka Tamiš — 10.40 Orkester Slovenske filharmonije — 11.00 Oddaja za avtomobiliste — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Domači napavi — 12.40 Dalmatinske in makedonske narodne pesmi — 13.45 Jugoslovanski operni pevci v znamenitih vlogah — 14.35 Voščila — 15.15 Portret v miniaturi: Olivera Markovič — 18.10 Skladnice za kratek čas — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Domače viže in napavi — 20.30 Češke pihalne godbe — 20.45 „Slovenska popevka Bled 63“.
Nedelja, 7. 7.: 5.00 Dobro jutro — 6.30 Napolki za turiste — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.50 Mladi izvajalci mladim poslušalcem — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši! — 10.30 Pisan glasbeni dopoldan — 11.30 Nedeljska reportaža — 11.50 Tisoč pisanih taktov za dober tek — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Operne melodije — 15.30 Šport, glasba in še kaj — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Zvestim poslušalcem domačih in narodnih napevov — 20.40 Hammond orgle — 20.50 Športna poročila — 21.00 Popotovanje velikih skladateljev: Franz Liszt.

Ponedeljek, 8. 7.: 8.05 Iz jugoslovanske literature — 8.30 Glasba ob delu — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Tuje narodne pesmi in plesi — 10.15 Instrumentalna in vokalna lirika — 11.00 Oddaja za avtomobiliste — 12.45 Komorni zbor Radia Ljubljana — 13.30 V paviljonu zabavne glasbe — 14.05 Morda si želite to poslušati — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Glasbene uganke — 18.10 Mali koncert lahke glasbe — 18.45 Na mednarodnih križpoljih — 20.00 Lepe melodije — 20.45 Kulturna kronika — 21.00 Koncert Beograjske filharmonije.

Torek, 9. 7.: 8.05 Znameniti operni dueti — 8.55 Počitniško popotovanje — 9.10 Mojsiri simfonije — 10.15 Ob glasbenem avtomatu — 10.35 Dopoldanski koncert — 11.00 Oddaja za avtomobiliste — 12.40 Arije iz Verdijevega „Rigoletta“ — 13.30 V paviljonu zabavne glasbe — 14.05 Mlajši slovenski skladatelji — 14.35 Voščila — 15.15 Ciganski napavi — 15.30 V tork na svidenje — 17.05 Koncert po željah — 18.10 Planinska oddaja — 8.45 S knjižnega trga — 20.00 Zabavni orkester radia Ljubljana — 20.20 Radijska igra.

Sreda, 10. 7.: 8.05 Opera in balet — 8.55 Otroške razglednice — 9.10 Glasbena oddaja za cicibane — 9.25 Popevke v sredo dopoldne — 10.15 Pri srbskih skladateljih — 10.30 Clovek in zdravje — 10.40 Slovenske narodne in ponarodele — 12.45 Poje Slovenski orkester — 13.30 Iz znanih hrvaških oper — 14.05 V paviljonu zabavne glasbe — 14.35 Umetniki iz Trsta in Zagreba — 15.15 Palke in valčki — 15.40 Amaterji pred mikrofonom — 17.05 Promenadni koncert — 18.10 Od skladatelja do skladatelja: Felix Mendelssohn-Bartholdy — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Puccinijeva opera „Turandot“ — 22.15 Iz filmov in glasbenih revij.

Četrtek, 11. 7.: 8.05 Straussove melodije — 8.35 Češke in ruske popevke — 8.55 Počitniško popotovanje — 9.10 Vesele počitnice — 10.15 Operni spored — 12.45 Muzicirata klavir in rog — 13.30 V paviljonu zabavne glasbe — 14.05 Pri skladatelju Blažu Arnič — 14.35 Voščila — 15.15 Sprehod po Havajih — 15.35 Iz Borodinove opere „Knez Igor“ — 17.05 Sovjetski violinist: Igor Davidovič Ojstrah — 18.10 Turistična oddaja — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 12. 7.: 6.30 Napolki za turiste — 8.05 Iz starejših slovenske glasbe — 8.30 Od pianina do big-banda — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Ansambel Zagrebških solistov — 10.15 Plošča za ploščo — 12.45 Bosanska narodna glasba — 14.05 V paviljonu zabavne glasbe — 14.35 Nekaj Gershinovega — 15.15 Napolki za turiste — 15.20 Harmonika in kitara — 15.40 Komorni zbor radia Ljubljana — 17.05 Dragulj iz oper — 18.10 Mali koncert zabavne glasbe — 18.45 Iz naših kolektivov — 20.15 Tedenski zunanjo-politični pregled — 21.00 Stari ruski napavi — 21.15 O morju in pomorščakih.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 6. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.
Nedelja, 7. 7.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.
Ponedeljek, 8. 7.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda. Zena in dam — 18.00 Za našo vas.
Torek, 9. 7.: 14.15 Poročila, objave. Bolje je paziti, kot zdraviti se: Zastrupljenja.
Sreda, 10. 7.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo.
Četrtek, 11. 7.: 14.15 Poročila, objave. Iz ljudstva za ljudstvo.
Petek, 12. 7.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Koncert pevskega društva „Lira“ iz Kamnika (2. del).

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lavro Poločnik. — Tiska založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.